

AR
TI
STI

!
TRI
KO
VI

AR
TI
STI
I

TRI
KO
VI

SESVETE, 2025.

IZLOŽBA

MUZEJ PRIGORJA
TRG D. DOMJANIĆA 5, SESVETE
RUJAN – PROSINAC 2025.

STRUČNA KONCEPCIJA IZLOŽBE:
Dubravka Habuš Skendžić

AUTORI TEKSTOVA:
Dubravka Habuš Skendžić
Ivica Krakić

LIKOVNI POSTAV:
Lana Krpina

GRAFIČKA PRIPREMA:
Lana Krpina

POSUDITELJ PREDMETA I
OBITELJSKIH FOTOGRAFIJA:
Ivica Krakić

TEHNIČKI POSTAV:
Josip Kovačević

TISAK:
Pozor

POSEBNA ZAHVALA:
Mapok

REALIZACIJA IZLOŽBE I KATALOGA OSTVARENE SU
UZ FINANCIJSKU POTPORU GRADSKOG UREDA
ZA KULTURU I CIVILNO DRUŠTVO GRADA
ZAGREBA I MINISTARSTVA KULTURE I MEDIJA RH

KATALOG

NAKLADNIK:
Muzej Prigorja

ZA NAKLADNIKA:
Morena Želja Želle

UREDNIKA KATALOGA:
Dubravka Habuš Skendžić

AUTORI TEKSTOVA:
Dubravka Habuš Skendžić
Ivica Krakić

LIKOVNO OBLIKOVANJE
I PRIPREMA ZA TISAK:
Lana Krpina

FOTOGRAFIJE:
Irena Vidošević
Lana Krpina
Ivica Krakić

TISAK:
Graforad

NAKLADA:
200 komada

CIP ZAPIS JE DOSTUPAN U NACIONALNOM
SKUPNOM KATALOGU KNJIŽNIČNOG SUSTAVA
BUKINET POD BROJEM **991005914042409366**.

ISBN 978-953-8584-10-7 (TISAK)
ISBN 978-953-8584-11-4 (PDF)

SADRŽAJ

5	O KONCEPCIJI IZLOŽBE
7	O POSTAVU
8	UVOD
8	ŠTO JE ILUZIONIZAM?
8	ETIMOLOGIJA RIJEČI MAGIJA I ILUZIONIZAM
9	OPTIČKE VARKE - PRIMJERI
11	ILUZIONIZAM I ARTIZAM U POVIJESNOM KONTEKSTU
11	STARI VIJEK
13	SREDNJI VIJEK
15	17. - 19. ST.
16	20. - 21. ST.
22	OBITELJ KRAKIĆ NA HRVATSKOJ ARTISTIČKOJ SCENI -
	MAK TEATAR
27	UDRUŽENJA, KLUB, ŠKOLA
28	ARTISTIČKA SCENA U HRVATSKOJ U 20. I 21. STOLJEĆU
40	KABARET
42	VARIJETE
44	TAJNE TEHNIKA I TRIKOVA

Dubravka Habuš Skendžić

O KONCEPCIJI IZLOŽBE

„Artisti i trikovi” izložba je kojom Muzej Prigorja prikazuje još jednu zanimljivu temu, neuobičajenu za profil ustanove, ali kojom pokazuje svoju otvorenost prema različitim aspektima umjetnosti i života. Svjesni privlačnosti „mističnog”, ali i kompleksnosti teško prezentabilne teme, nastojali smo pri interpretaciji i prezentaciji održati profesionalnu razinu muzejske struke. Nastojalo se temu prezentirati kao kulturološki fenomen čiji je nastanak i razvoj uvjetovan različitim povijesnim i sociološkim prilikama kroz stoljeća.

Okosnicu izložbe čine predmeti, rekviziti, fotografije i filmovi obitelji Krakić koja djeluje na našoj artističkoj sceni zadnjih pedesetak godina. Na početku pripreme izložbe obavljeni su brojni razgovori s gospodinom Ivicom Krakićem, pregledana je sačuvana dokumentacija, fotografije i video zapisi iz privatne arhive obitelji. Uz to bilo je potrebno konzultirati publikacije i stručnu literaturu kako bi „terra incognita” – iluzionizam – postao donekle razumljiv pojam. Pri definiranju koncepcije izložbe vodili smo se idejom da izložba donese nešto od „mističnosti” teme, ali i da se zaviri iza onog intrigantnog i skine poneki veo s iluzija kojima je obavijena. Stoga na izložbi donosimo i neka pojašnjenja izvedbe najpoznatijih trikova.

Izložba je koncepcijski podijeljena na tri cjeline, koje su svaka unutar sebe također kronološki podijeljene. U samom uvodu prve cjeline, u razradi teme, pokušali smo posjetitelje uvesti u izložbu pojašnjavajući osnovne pojmove, a zatim i kronološki prikazati razvoj ove vrste umjetnosti i kakav je utjecaj imala na publiku kroz stoljeća.

Druga cjelina izložbe prati život i rad obitelji Krakić i Mak teatra te njihov utjecaj na artističku scenu u Hrvatskoj. Pratimo prve iluzionističke korake gospodina Krakića, zatim uvođenje na scenu njegovo troje djece te zajedničke uspjehe kroz pedeset godina djelovanja. Ivica Krakić neosporno je ostavio veliki trag svojim profesionalnim radom i artističkom angažiranošću u udrugama. Jedan je od osnivača Iluzionističkog scenskog kluba, 1999. godine, sudjelovao je u pokretanju Artističke unije Hrvatske kao krovne organizacije koja objedinjuje sve hrvatske artiste na jednom mjestu. Isto tako, jedan je od organizatora više međunarodnih kongresa iluzionista u Hrvatskoj.

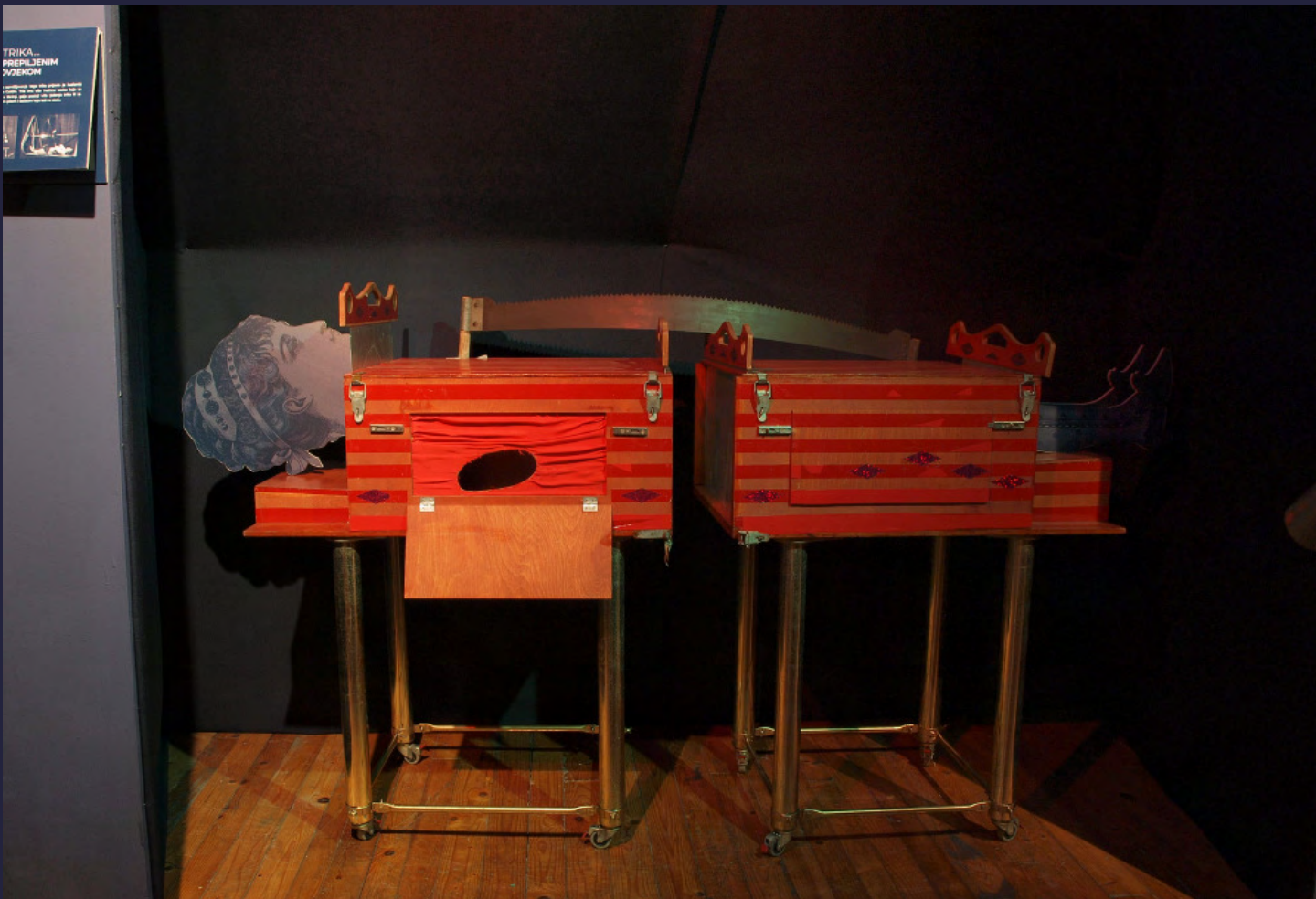
U povijesti iluzionizma i artizma u Hrvatskoj susrećemo artiste i iluzioniste koji su obogaćivali svakidašnju sugrađana svojim nastupima. Izlaganjem životopisa i fotografija 34 artista u izboru i opisu gospodina Krakića, cilj je bio prezentirati i artiste koji su svojim djelovanjem na polju iluzionizma ili drugih grana artizma to i zaslužili. Zahvaljujući sjećanjima gospodina Krakića, njegovi kolege i prijatelji nisu nestali u zaboravu. Sačuvanim ulomcima iz života i fotografijama, gospodin Krakić piše priču o stvarnosti i iluziji njihova stvaralaštva.

Treća cjelina izložbe je osnivanje i djelovanje artističkih scena, Kabarea i Varijetea u Zagrebu početkom 20. stoljeća, kao pozornica i mjesta na kojima su nastupali brojni artisti.

Iluzionistički trikovi psihološki se zasnivaju na osjetilnim varkama ili odvrćanju pozornosti gledatelja. Umijeće izvođenja trikova temelji se na davanju pogrešnih podataka osjetilima. Stoga se na početku izložbe pojašnjavaju osnovni pojmovi, etimologija riječi iluzionizam i ispituje se odnos iluzije i stvarnosti kroz optičke iluzije. Optičke su iluzije primjer kako nas nesavršenost naših osjetila dovodi u zabludu. Za sve iluzije zaslužan je naš mozak koji traži najjednostavnije rješenje za objekt koji gledamo. Primjerima se pojašnjavaju principi na kojem djeluju gotovo svi iluzionistički trikovi.

Vjerujem da će izložba ponuditi barem neke odgovore na ona pitanja koja smo postavili na početku te podsjetiti da iluzionizam i artizam baštinitimo kao dio povijesti, bez koje ne bi bilo moguće razumjeti razvoj mnogih vrsta zabave danas. 5

O POSTAVU

Umjetnost iluzionizma prezentira se različitim medijima, dajući mu razumljiviji oblik kroz ilustracije, scenske prizore s lutkama i siluetama koje, postavljene u zasebne „niše“, postaju jedinstvena prostorna cjelina. U tu je svrhu cijeli prostor izlaganja „obučen“ u tkaninu i podijeljen u zasebne cjeline. Kako bismo dobili osjećaj mističnosti, tajnovitosti, bavljenja tajanstvenim i natprirodnim moćima i silama, poslužili smo se tkaninom tamnoplave boje. Ujedno je tamna boja poslužila kao dobra podloga za izlaganje pojedinih rekvizita.

Hrvatski artisti grupirani su prema svom specifičnom djelovanju i smješteni u novoformirane niše, koje su dodatno obogaćene adekvatnim artistskim rekvizitima, siluetama koje prate pojedinu temu, scenskim prizorima s lutkama i/ili sekundarnim panoima s objašnjenjima tehnika ili trikova kojim su se bavili.

Siluite unutar postava zapravo su uvećanja *vintage* crteža koji prikazuju različite artiste. Kako bi i dalje bile nenametljive, ali i prepoznate kao element postava izložbe, a ne njen izložak (jer su mnogi izloženi rekviziti napravljeni od kartona i sličnih materijala), siluete su u tamno plavom tonu, kao i cijela izložba.

Važan segment izložbe u svrhu cjelovitije prezentacije i interpretacije čini multimedijaska tehnologija. Na jednom tabletu moguće je pretražiti fotografije i plakate predstava obitelji Krakić, dok se na velikom ekranu televizora mogu gledati trikovi u njihovoj izvedbi. Na drugom se tabletu nalaze kratki filmovi stranih iluzionista, s objašnjenjima poznatih, uglavnom džepnih trikova.

UVOD

ŠTO JE ILUZIONIZAM?

Umjetnost iluzionizma i njeni svjetovi zaokupljaju ljude već tisućljećima. No, koliko poznajemo neka osnovna načela na kojima počiva ono očaravajuće, tajnovito i naizgled mistično u umjetnosti iluzionizma? Tko su bili prvi iluzionisti?

Od najstarijih vremena do danas iluzionizam izaziva oprečna mišljenja, od oduševljenih pristaša do skeptičnih predrasuda ili čak onih koji ne isključuju mogućnost paranormalnih i okultnih objašnjenja. U širem smislu iluzionizam je očaravajuća predstava koja zavarava naša osjetila klasičnim trikom i spretnošću ruku ili zapanjujućim umijećem stvaranja iluzija.

„Dobar iluzionist točku izvodi tako da čak niti onaj koji poznaje tajnu ne može primijetiti u kojem ju je umjetnik trenutku primijenio. Iluzionistički umjetnik mora biti glumac. On svoj efekt mora izvesti izrazom lica, gestama, tonom svoga glasa, ukratko, svojim nastupom”.

David Devant, engleski iluzionistički umjetnik

ETIMOLOGIJA RIJEČI MAGIJA I ILUZIONIZAM

Riječ MAGIJA, prakorijen ima u staroperzijskom "magus". Neki znanstvenici misle da su se tako nazivali visoki svećenici. Smatra se također da se s „magus” mislilo na staroperzijskog utemeljitelja religije Zaratustru. Dvoznačnost je očuvana i u grčkom „magos”, što je naziv za kastu svećenika, ali i naziv za „tumače snova, čarobnjake i varalice”. Od grčkog pridjeva magikos nastao je latinski izraz magicus, a dalje je ušao u sve druge europske jezike.

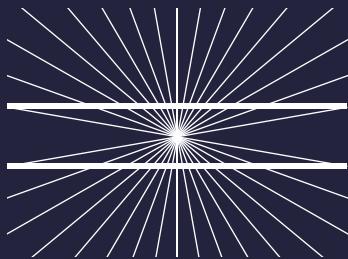
U hrvatskom jeziku riječ magija označava bavljenje tajanstvenim i natprirodnim moćima i silama, čaranje. Riječ mađioničar (opsjenar) odnosi se na osobu čije vještine ostavljaju dojam natprirodnih moći.

Riječ ILUZIONIZAM (opsjenarstvo) označava stvaranje ili korištenje iluzija radi izokretanja stvarnosti. Artistička je to disciplina koju izvode mađioničari (iluzionisti).

Priručnik magije: „Jezgra je umjetnosti iluzionizma obmana, svjesno zavaravanje gledatelja s ciljem da ih se time zabavi.”

U središtu definicije po Jochenu Zmecku nalazi se riječ „varka”.

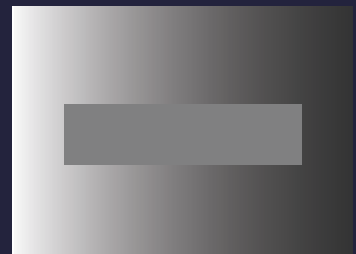
OPTIČKE VARKE - PRIMJERI

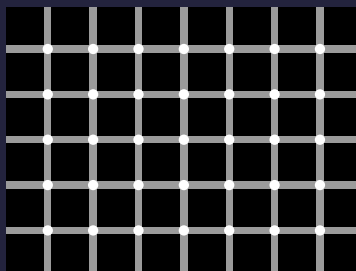
JESU LI DVIJE DEBLJE LINIJE
RAVNE ILI ZAVINUTE?

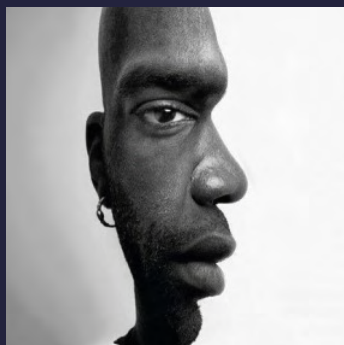
JESU LI SREDIŠNJI KRUGOVI
ISTE ILI RAZLIČITE VELIČINE?

JE LI SREDIŠNJI PRAVOKUTNIK
TAMNIJI S LIJEVE STRANE ILI NIJE?

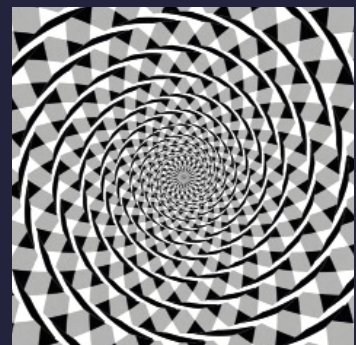
"HERMANNOVA REŠETKA"
PREBROJITE CRNE TOČKE
NA SJECIŠTIMA CRTA!

GLEDATE LI FRONTALNO LICE
ILI PROFIL?

JE LI SREDIŠNJA GORNJA CRTA
DULJA OD DONJE?

"FRASEROVA SPIRALA"
GLEDATE LI SPIRALE ILI KRUGOVE?

ETNOLOGIJA KROG
MAGIA I LUSTROV

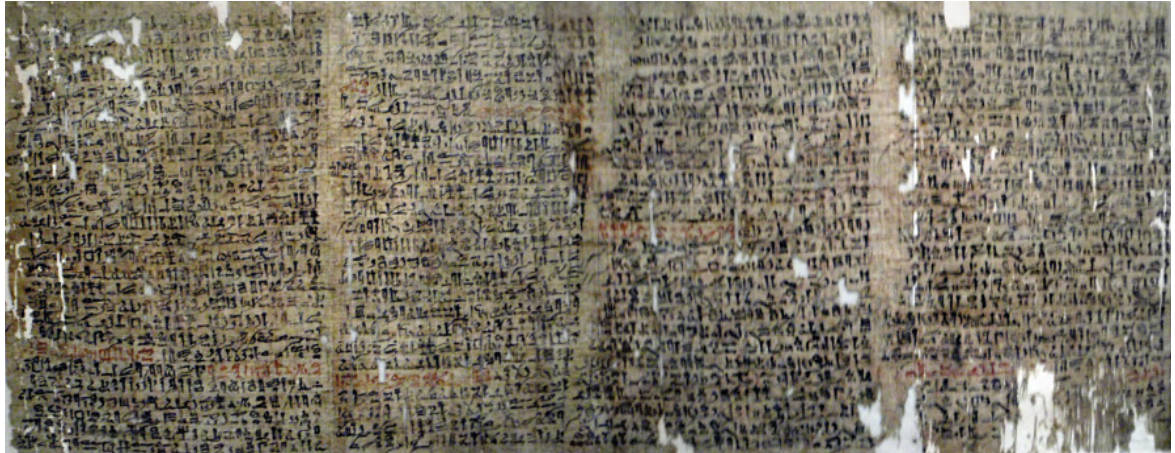
ŠTO JE UMETNOST
ILUZIONIZMA?

OPTIČKE VARIJACIJE

MAKING OF THE ART

ILUZIONIZAM I ARTIZAM U POVIJESNOM KONTEKSTU

Razvoj umjetnosti iluzionizma grubo je moguće podijeliti u tri faze. Prva započinje u staro doba i traje sve do srednjeg vijeka. Druga se faza proteže od srednjeg vijeka do 19. stoljeća. Treće razdoblje traje sve do danas.

Westcarov papirus,
Altes Museum Berlin, otprilike 1650. g. pr. Kr. (1)

Najstariji dokument koji govori o čudima i magičnim izvedbama takozvani je Westcarov papirus nastao otprilike 1650. godine prije Krista. Pripovijeda o vremenu egipatskog faraona Keopsa koji je vladao otprilike 2600. godina prije Krista. Vremenski ramak između njegovog nastanka i vremena radnje pobuđuje nevjericu, ali priča je čudesna. Tekst govori o čarobnjaku Dediju koji je bio poznat po tome da je odsječene glave mogao ponovno pričvrstiti na tijelo. Donijeli su mu gusku kojoj je odrezao glavu. Tijelo je stavio na jednu stranu dvorane, a glavu na drugu. Dedi je izgovorio neke „čarobne“ riječi, na što su se dva dijela guske spojila, a ona ustala i oglasila se. Isto je učinio s patkom i govedom. Iako o Dediju postoje mnoge nepoznanice, on stoji na samom početku svakog prikaza povijesti iluzionizma.

U antičkom su razdoblju, a i dugo nakon njega, ljudi svih društvenih slojeva vjerovali u magiju, mistične formule. Božanska su čuda bila važan dio ljudskog života. Različiti opsjenari izazivali su divljenje, ali isto tako, svojim su djelovanjem poticali strahove i skepticizam.

U starom Rimu oko 300. godine djelovala je skupina mađioničara poznatih kao Acetabuleri. Naziv su dobili po malim čašicama za ocat (lat. *acetabulum*). Izvodili su trikove brzim i spretnim pokretima ruku koristeći se čašicama i kuglicama ili kamenčićima. Točka s tri čaše i kuglicama vjerojatno je najstarija iluzionistička točka na svijetu. Dugo je vremena bila vrlo važna za iluzioniste. Izvodili su je svi, od starog vijeka do danas. Ona obuhvaća sve najvažnije efekte kao što su nestajanje, pojavljivanje predmeta na drugim mjestima, prolaženje kroz stijenke.

Svaki uspješan mađioničar kroz tu točku usavršava osnovne vještine: manualnu spretnost, tehniku ruku, usmjeravanje pažnje i upravljanje publikom. Međutim, predstava čašice i kuglice vrlo je često bila varijacija uličnog kockanja koje su izvodili prevaranti na ulicama i sajmovima varajući ljude i otimajući im novac.

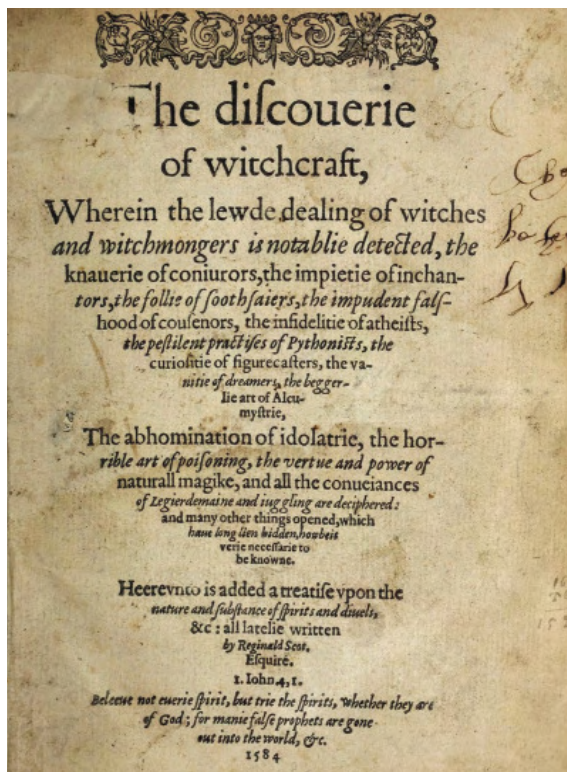
Hieronymus Bosch, *Opsjenar*, 1475-1480. (2)

U srednjem vijeku magija je sve više povezivana s okultizmom što nikako nije nailazilo na odobravanje crkve. Mađioničari su smatrani čarobnjacima i vještacima i kao takvi često su proganjani. Duhovna klima tog vremena nije im činila život lakim, a njihov je socijalni status bio vrlo nizak. Svrstavalo ih se u kategoriju nepoštenih zanata kao što su bili opsjenari, plesači na užetu, atleti, žongleri, krotitelji životinja, komedijaši, zabavljači na sajmovima. Time su im oduzeta prava i čast, nisu smjeli raditi u javnim službama, nisu smjeli nasljeđivati niti svoje vlasništvo davati u nasljeđe. Živeći na samom rubu društva često su mijenjali prebivališta, a njihov su dom bile gostionice i konačišta. Svojim su umijećem gostioničaru pribavljali klijentelu, a za uzvrat dobivali su besplatan stan i hranu te ponekad i novac. Pojedini bi gosti gostionice koji nisu imali novac ostavljali za njih u zalog neka materijalna dobra pa je to bio još jedan izvor prihoda. Ti su se zalozi nazivali „gages” od čega dolazi riječ „gaža”.

Ipak, bez obzira na nizak društveni status, mađioničari tog vremena imali su važnu ulogu jer su zabavljali narod, a posebno nadareni svoje su umijeće mogli pokazivati i na dvorovima. Njihove su predstave bile omiljene u svim društvenim slojevima.

Reginald Scot,
The Discoverie of Witchcraft,
 1584., London (3)

Otprilike od 16. stoljeća postojala su javna mjesta gdje se narod mogao zabaviti, gdje su se održavale kazališne predstave i gdje se moglo okušati u igrama na sreću i drugim vrstama zabave. Usprkos svjetonazoru prema kojem je ovaj oblik zabave bio opasna i tašta obmana, na dvorovima se razvijala tradicija zabavljanja što je dalo velik poticaj za razvoj umjetnosti iluzionizma. Iluzionisti su dobili mogućnost nastupa na dvorovima, iako se na njihovu umjetnost, za razliku od klasičnih dvorskih umjetnosti glazbe i pjesništva, gledalo kao na manje vrijednu.

Sve do 18. stoljeća umjetnost iluzionizma ostala je uglavnom dijelom kulture sajmovi i ulica. Stoga su kroz cijelo razdoblje starog, ali i srednjeg vijeka, do 17. i 18. stoljeća mađioničari bili uglavnom anonimni izvođači, osim nekih pojedinaca.

Tek u kasnom srednjem vijeku objavljivanjem knjiga o čarobnjaštvu, magiji i ezoteriji onoga vremena, status mađioničara nešto je poboljšan. Godine 1584. osvanula je knjiga „The Discoverie of Witchcraft” engleskog autora Reginalda Scota. Knjigom je autor želio pokazati da su nekršćanske i neopravdane sumnje u vještičarenje kao i progoni vještica. Knjiga uz to sadrži i odlomak o scenskoj magiji koji se smatra prvim takvim objavljenim tekstom u povijesti. Iako je kralj James I. 1601. godine dao spaliti sve primjerke, knjiga je opstala, doživjela je ponovna izdanja i postala uzorom za brojne „magijske knjige” kasnijih vremena. Engleski liječnik i humanist Thomas Ady također je bio autor dviju skeptičnih knjiga o vještičarstvu i lovu na vještice. Godine 1665. objavio je knjigu pod nazivom „Svijeća u tami” kojom je pokušao dokazati da su unatoč svim optužbama „vještice” nevine.

Mađioničar Joseph
Pinetti (Giovanni
Giuseppe Pinetti)
(1750. – oko 1803.) (4)

Tijekom 17. stoljeća dvorska se kultura zabave znatno razvila, tako da je iluzionizam koji je ostao na staroj razini pao u nemilost.

Tek krajem 18. stoljeća došlo je do preokreta, kada su takozvani dvorski mađioničari počeli privlačiti pozornost plemića koji su se ozbiljno počeli zanimati za umjetnost iluzionizma. Plemići su osmišljavali kostimirane zabave u kojima bi podijelili uloge i okušavali se u toj umjetnosti. Ovakva preobrazba od narodne grubosti i opsjenarstva, koje se odvijalo na sajmovima, do približavanja dvorskim običajima i kulturi, dovela je do stvaranja jednog razvijenijeg i elegantnijeg oblika umjetnosti iluzionizma. To je svakako bila dobra podloga za razvoj iluzionizma u 19. stoljeću.

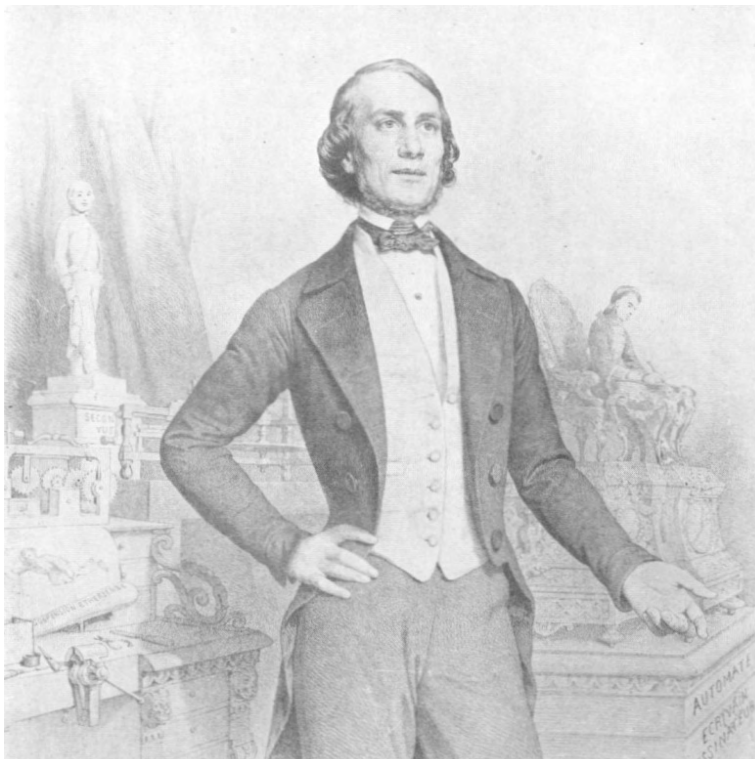
U 19. stoljeću, zahvaljujući nekolicini iznimnih umjetnika i uz pomoć napretka tehnike i raznih tehničkih izuma, umjetnost iluzionizma postala je cijenjenu oblik umjetnosti. Kako se nastavila razvijati, postepeno se s otvorenih prostora trgova i sajmišta preselila u zatvorene prostore, a predstave su se počele izvoditi na pozornicama.

Utemeljiteljem modernih mađioničarskih predstava smatra se

JEAN-EUGENE ROBERT-HOUDIN

(1805. - 1871.)

Godine 1845. u Parizu otvorio je prvo pravo kazalište čarolije i iluzionizma te postao, zahvaljujući svojim predstavama, slavnom osobom. Bio je pravi inovator i uzor svih iluzionista. Težio je stvarnoj čistoj umjetnosti pa su njegove predstave bile pravi doživljaj za publiku. Preduvjet da bi se izvedba odvijala glatko i da bi se ona zaista doimala „magičnom“, velika je vještina koja se može postići samo upornim vježbanjem.

J.-E. Robert-Houdin (5)

Za umjetnost iluzionizma u 20. stoljeću karakteristično je da se ona podijelila u različita područja. Uz velike iluzije na pozornicama, cijenili su se i manji oblici iluzionističke umjetnosti, kao što su oni koji se izvode za stolom. Broj ljudi koji su se bavili iluzionizmom kao hobisti iz zabave porastao je u mnogim zemljama. Udruženi u udruge postali su temeljem na kojem se umjetnost iluzionizma dalje razvijala. Stoga se za dvadeseto stoljeće može reći da je stoljeće amatera.

Neki od najvećih iluzionista u dvadesetom stoljeću svakako su Sigfried & Roy i David Copperfield. Moderne iluzionističke predstave kakve se prakticiraju danas svoju promjenu zahvaljuju televiziji koja ih je približila velikom broju publike. Iluzionističke točke svoje efekte duguju upotrebi tehnike, postajale su sve veće i glamuroznije pretvarajući se u velike *magic show-ove*.

Od odvažnih oslobađanja Harryja Houdinija do zapanjujućih iluzija Davida Copperfielda, svaki je iluzionist ostavio neizbrisiv trag u povijesti magije. Publiku su osvojila bezvremenska umijeća Daija Vernona, odvažne eskapade Crissa Angela, Dynamova urbana magija. Ovi su mađioničari nadahnuli generacije da vjeruju u nemoguće. Njihova magija nastavit će nas iznenađivati i očaravati i u godinama koje dolaze. Njihovi doprinosi nastavljaju nadahnjivati i oduševljavati publiku diljem svijeta, podsjećajući nas na trajnu moć čuda i mašte.

HARRY HOUDINI

(1874. - 1926.)

Jedan od najvećih profesionalnih iluzionističkih umjetnika svih vremena.

Od godine 1917. do svoje smrti 1926. godine nastupao je u mnogobrojnim predstavama u kojima je uvijek bio prisutan trik oslobađanja od užeta u različitim varijacijama pa ga se s pravom naziva majstorskom bijega. Oslobađao se iz škrinje i kutije koja je bila zakucana čavlima i uronjena u vodu. Uz svoje nastupe posvetio se borbi protiv spiritističkih prevaranata i lažnih „medija“.

Rođen je u Mađarskoj, u Budimpešti, kao Erik Weisz. U Ameriku je stigao kao četverogodišnjak kad su njegovi roditelji, mađarski Židovi, emigrirali sa šestoro djece. Njegova velika strast prema magiji rodila se veoma rano, već je s devet godina osnovao dječji cirkus. Naukovanjem u bravarskoj radnji stekao je vještine otključavanja raznih lokota i brava. Prvi nastupi su bili s bratom, a poslije sa ženom Beatrice Rahner s kojom je gostovao po američkim putujućim cirkusima.

Na prijelazu stoljeća postao je najuspješniji svjetski magičar, zvali su ga umjetnikom među iluzionistima.

Najslavniji trik iz serije oslobađanja bio je oslobađanje iz zaključanog spremnika od čelika i stakla, ispunjenog vodom, u kojem je visio glavom

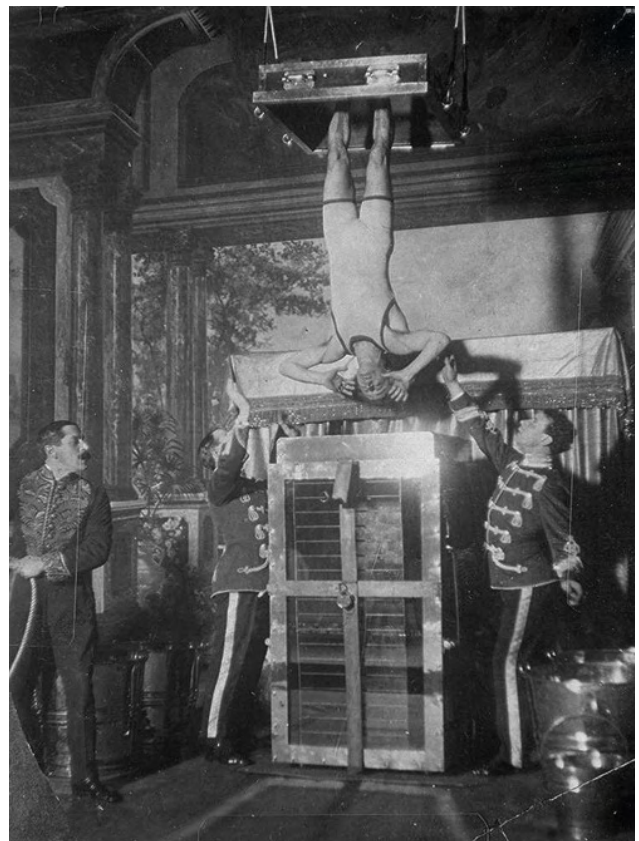
oko 1907. (6)

prema dolje. Kako se u svega tri minute oslobodio okova i izronio, pripisivali su mu nadnaravne moći.

Snimao je filmove, puno putovao po Americi i Europi i svuda punio dvorane, dobro zarađivao. Trikovi su mu bili sve opasniji. Njegova se smrt i danas smatra misterioznom jer je navodno umro od prsnuća slijepog crijeva uzrokovanog udarcem u trbuh. Njegovi nasljednici sumnjaju da je otrovan arsenom od strane grupacije spiritista koje je raskrinkao kao prevarante.

1899. (7)

Prije ulaska u kinesku ćeliju za mučenje vodom, 1912. (8)

Prije skoka s mosta
Harvard Bridge u
Bostonu, 1908. (9)

DAVID COPPERFIELD

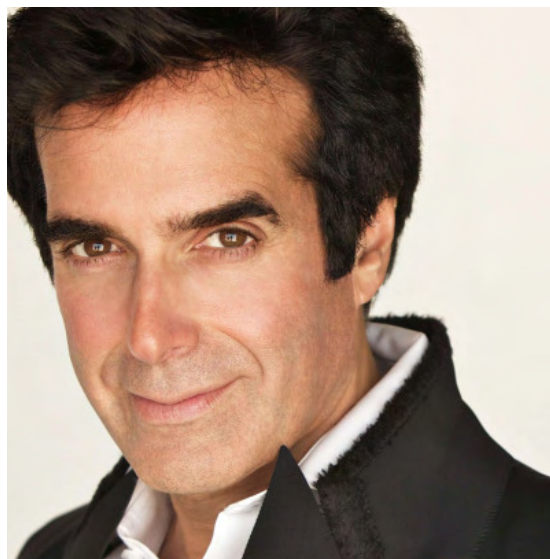
(1956.)

David Copperfield, rođen kao David Seth Kotkin, započeo je svoje čarobno putovanje u mladosti i brzo je postao jedan od najpoznatijih iluzionista u povijesti. Poznat je po specifičnim scenskim nastupima u kojima povezuje trikove koje izvodi s pripovijedanjem. Taj ga je inovativni pristup magiji izdvojio od njegovih kolega.

Među njegove najpoznatije točke ubrajaju se: nestanak Kipa slobode, letenje, levitiranje iznad Grand Canyon, prolazak kroz Kineski zid. Copperfieldove iluzije izazivaju strahopoštovanje. Sposobnost stvaranja naizgled nemogućih magijskih pothvata učvrstila je njegov status legende u svijetu iluzija.

Svojim zapanjujućim izvedbama zaradio je nevjerovatno bogatstvo i svrstao se među 20 najbolje plaćenih poznatih osoba na svijetu. Njegove su ga točke katapultirale do međunarodne slave. Dobio je zvijezdu na Holivudskoj stazi slavnih i viteški naslov od francuske vlade. Osvojio je 21 nagradu Emmy, 11 Guinnessovih svjetskih rekorda.

Njegova predanost pomicanju granica mogućeg u magiji priskrbila mu je trajno mjesto među najboljim i najslavnijim iluzionistima.

2011. (10)

DAVID BLAINE

(1973.)

Američki mađioničar, mentalist i "izvođač izdržljivosti" rođen je u New Yorku. Poznat je po različitim opasnim vratolomijama kojima je nadmašio i svog velikog uzora, Harryja Houdinija.

Godine 1999. sedam je dana bio živ zakopan u zemlji, u lijesu ispod spremnika napunjenog s tri tone vode, bez hrane i pića. Slijedeće godine izveo je podvig pod nazivom *Zamrznuti u vremenu*. Zamrznut je u bloku leda na Times Squareu u New Yorku. Kroz jednu je cijev dobijao zrak i vodu, a drugom je cijevi odvođen urin. Zarobljen u ledu izdržao je 63 sata i 42 minute.

Godine 2002. stajao je na stupu visokom 30 metara i širokom 56 cm. U tom je položaju izdržao 35 sati, da bi podvig završio skokom na kartonske kutije, pri čemu je zadobio potres mozga. Godine 2003. izveo je trik izdržljivosti zatvoren u kutiji od pleksiglasa.

2007. (11)

Kutija dimenzija 90 × 210 × 210 cm visjela je u zraku na visini od 9 metara. Tijekom 44 dana boravka u kutiji nije uzimao hranu, samo vodu.

Ovi, kao i mnogi drugi izazovi opasni po život, doveli su njegov organizam do krajnjih granica izdržljivosti. Gotovo je svaki put nakon svojih vratolomija hospitaliziran te bi tek nakon dužeg vremena oporavka mogao nastaviti s novim izazovima.

Napisao je nekoliko knjiga te autobiografiju *Misteriozni stranac: Knjiga čarolija s uputama za izvođenje magičnih trikova*.

STEVEN FRAYNE - DYNAMO

(1982.)

Britanski iluzionist rođen u Bradfordu 17. 12. 1982. Ime Dynamo dobio je 2001. godine nakon svog nastupa na proslavi stogodišnjice Houdinija. Od 2023. g. ga ne koristi već se služi svojim pravim imenom.

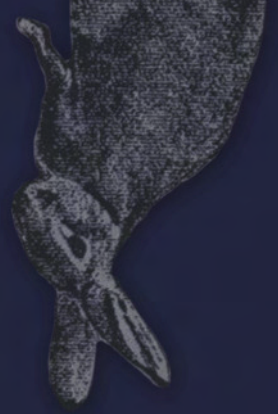
Karijeru je započeo na ulicama Londona, gdje je s malim timom snimao svoje nastupe. Snimke koje su prikazivane na You Tubeu vrlo su mu brzo pribavile velik broj obožavatelja. Dynamovi prvi nastupi na televiziji započeli su 2002. godine u emisiji Richard & Judy. Godine 2003. preselio se u London, pokrenuo vlastiti posao i započeo karijeru.

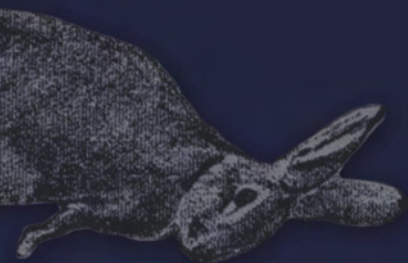
Poznat je po zabavnim programima koji su emitirani na televiziji. Njegov televizijski show DYNAMO: MAGICIAN IMPOSSIBLE osvojio je nagradu za najbolji zabavni program na dodjeli Broadcast Awards 2012. i 2013. godine. U prvoj sezoni emitiranoj 7. srpnja 2011. hodaio je po vodi preko rijeke Temze ispred Parlamenta. Druga sezona prikazana 5. srpnja 2012. trajala je kao i prva četiri epizode i osvojila je nagradu za emisiju godine. Godine 2013. putovao je u New York, Južnu Afriku i Ibizu kako bi snimio sadržaj za treću sezonu. Serija je ponovno bila nominirana za nagradu za najbolji zabavni program.

Godine 2013. objavio je knjigu *Ništa nije nemoguće: Moja priča*, koja je postala bestseller. Drugu knjigu je objavio 2017. godine, pod naslovom: *Dynamo: Knjiga tajni*, koja je ilustrirani vodič za početnike u modernu magiju, sa savjetima i trikovima.

2015. (12)

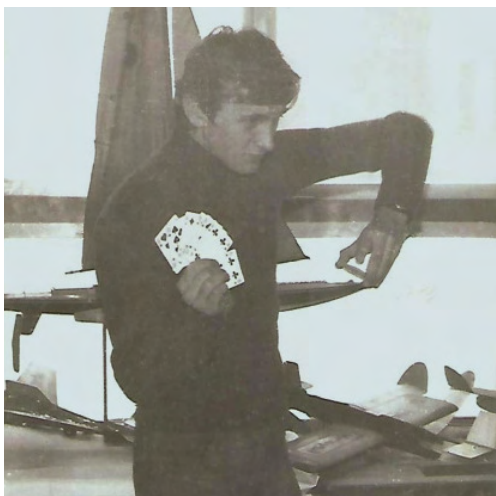

Ivica Krakić

OBITELJ KRAKIĆ NA HRVATSKOJ ARTISTIČKOJ SCENI - MAK TEATAR

1974. Ilica Krakić zarađuje svoj prvi honorar od prodanih ulaznica započevši karijeru kao klasični iluzionist.

1978. priključuje se Dramskom studiju (PIK) Zagrebačkog kazališta mladih. Upisuje studije: Povijest umjetnosti i Arheologiju.

1980. Postaje član UDRUŽENJA ARTISTA HRVATSKE. Priključuje se Teatru Gaudeamus.

1981. Igra svoju prvu predstavu s profesionalnim ansamblom - „Krunidba” Vladimira Stojisavljevića – Vakija. Sudjeluje u nizu predstava koje režira Stjepan Pepelnjak, od koji su najznačajnije „Pomoćnik” T. Grainera 1982. i „Ars farmaceutica nostra croatica” 1983. g. Nižu se mnogobrojne predstave, kako pred publikom, tako i na televiziji.

1987. Prva kazališna predstava MAK TEATRA „Zemlja čarolija” s glavnim likom čarobnjakom i dvorskom ludom. Osniva ILUZIONISTIČKO SCENSKU GRUPU koja će devedesetih godina organizirati u Hrvatskoj serijal Međunarodnih kongresa iluzionista.

1988. Igra na velikim manifestacijama od kojih su neke „Ljeto na Jarunu” te u Zagrebačkom kazalištu mladih „Manipuli” i „Zimodar”.

1989. Sudjeluje i igra u nizu kazališnih predstava kao što su „Hoffmanove priče” u Splitskom HNK, „Postolar i vrag” i „Traviata” u Zagrebačkom kazalištu mladih.

1992. Zajedno s Ivanom Filipovićem Filipom osmišljava logo MAK TEATRA. Kći Talija prvi puta stupa na pozornicu Studentskog centra u Zagrebu. Od tada počinje nova era obitelji Krakić. Snima video školu Čarobnih trikova. Od 1992. do 2000. g. **sudjeluje u svim izborima Miss Hrvatske za Miss Svijeta.**

1993. Diplomira studij Bibliotekarstva. Slijede mnogobrojni televizijski i novinski intervjui. Vrlo intenzivno igra predstave s Ivicom Vidovićem, Andrijom Labošem i Dragom Asićem (klauni Džeri i Beri).

1994. Zajedno sa svojom obitelji osniva **MAK TEATAR**, prvi iluzionistički obiteljski teatar Hrvatske. Sin Leonardo prvi puta igra u predstavama Mak Teatra. Sa svojom djecom izdaje igru „Čarobni trikovi” tiskanu u Grafici Šajinić. U mnogim je televizijskim emisijama.

1995. Predstavu „Slovo na slovo” premijerno igraju u Zagrebačkom kazalištu lutaka.

1996. Premijera predstave „Zlatno jaje”. Talija i Leonardo intenziviraju igranje predstava u MAK TEATRU. Oboje upisuju Školu za klasični balet.

1998. Ivica igra u predstavi „Boccaccio” redatelja Vlade Štefančića. Talija i Leonardo nastupaju na Međunarodnom kongresu iluzionista u Pragu. Premijera predstave „Šareni Gustav”. Dokumentarni program HRT 1998. i 1999. snima dva dokumentarna filma o MAK TEATRU i njegovoj djelatnosti.

1999. Talija i Leonardo nastupaju u Turbo Limach Show-u Siniše Cmrka. Na Međunarodnom kongresu iluzionista u Pragu osvajaju prvo mjesto Žirija publike. Na **Međunarodnom kongresu iluzionista u Zagrebu** osvajaju prva mjesta Žirija publike i prvo mjesto u Dječjem natjecanju. Kreću mnogobrojni medijski istupi i predstave.

2002. Na Samoborskom fašniku Sraka je, u režiji MAK TEATRA, prvi puta poletjela zrakom .

2003. Tema Turbo Limach Show-a bila je Cirkus pa Talija i Leonardo nastupaju u svim emisijama. Sin Endi ide u Glazbenu školu Zlatka Balokovića koju uspješno završava, vrlo aktivno pleše društvene plesove te izrasta u vrsnog iluzionista i klauna. Premijera predstave „Grički top” Leonarda Krakića.

2008. Talija i Leonardo završavaju Školu suvremenog plesa Ana Maletić.

2009. Sve troje djece polažu strukovni ispit za Iluzionista-artista u POU Samobor. Iste godine izlaze premijerno s predstavom Mladena Kušeca „Koliko je sati?”.

2010. Zagrebačka artistska škola dobiva novi logo. Premijerno izlaze s predstavom Mladena Kušeca „Krokić Sportić”. Osnivaju profesionalni „Krokić Animation Team”.

2012. Projekt „Makovi lakrdijaši” – projekt vezan uz srednjovjekovne manifestacije, a objedinjuje 20 različitih naslova kroz kazališne predstave, ulične zabavljače, show programe i radionice.

2013. Otvara se ZAGREBAČKA ARTISTIČKA ŠKOLA Pučkog otvorenog učilišta Zagreb kao državna artistska škola koja ima pravo upisa

umjetničkog zvanja u radnu knjižicu. Nastaje novi, službeni logo Škole. Škola dobiva odobrenje za održavanje ispita za umjetničko zvanje Iluzionist-artist.

2014. Škola dobiva odobrenje i za umjetničko zvanje Žongler-artist.

2015. Sudjeluju na velikim manifestacijama: „Aurea fest“ u Požegi, „Krčki sajam - Lovrečeva“, „Stolačka tarča“ i „Festival bajke“ u Ogulinu s premijerom svoje prve plesne predstave „Priče iz davnina“. Te godine službeno osnivaju PLESNI ANSAMBL MAK TEATRA.

2016. Sudjeluju na mnogobrojnim manifestacijama, od kojih su neke: „Teatar na Pjaceti“ Cres s predstavom Mladena Kušeca „Krokić Sportić“, „**Krčki sajam - Lovrečeva**“, „Apoksiomenovo ljeto“ u Malom Lošnju s premijerno obnovljenim programom „Fire show“, „Ljeto u Malinskoj“, „Kupske noći“ u Sisku, „Stolačka tarča“, „Srednjovjekovni sajam“ u Trogiru. Premijera plesne predstave „Haljina žutog maslačka“. Projekt „Makovi ludibundusi“ vezan uz antičke manifestacije. Projekta obuhvaća kazališne predstave, ulične zabavljače, show programe i radionice.

2017. Sudjeluju u manifestacijama „Dubrovačke zimske igre“, „Krčki sajam - Lovrečeva“, „Ljeto u Malinskoj“, „Stolačka tarča“. Premijera plesne predstave Ljudevita Bauera „Tri medvjeda i gitara“.

2018. Najznačajnije manifestacije bile su: „Dan grada Karlovca“, „Srednjovjekovni sajam Dubovac“ – Karlovac, „Zahvala jeseni“ u Klanjcu, predstava „Prvi koraci u prometu“ u projektu „Poštujte naše znakove“ Ravnateljstva policije u mjestu Gruda Konavle, „Krčki sajam - Lovrečeva“, „Stolačka tarča“, gostovanje u Velikoj Kladuši s plesnom predstavom „Alisa u zemlji čudesa“, „Vincekovo u Štrigovi“, „Viteški turnir“ u Banja Luci, „Djed Mraz“ na Stradunu u Dubrovniku, „**Dani srednjovjekovlja u Jajcu**“. Leonardo sudjeluje u realizaciji predstave „Vještica Hillary“ u HNK Zagreb. Premijera predstave „Paunaš“ prema priči Tita Bilopavlovića.

2019. Manifestacije „Srednjovjekovni sajam“ u Banja Luci, „Dubrovačke zimske igre“, „Dani srednjo-vjekovlja“ u Jajcu, „**Zahvala jeseni**“ u **Klanjcu**, „Krčki sajam - Lovrečeva“, „Lisinski pleše pod maskama“ u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog, „Rimska noć u Naroni“ u Vidu, „Dani neretvanske kneževine“ u Metkoviću,

„Srednjovjekovni sajam” u Šibeniku. Leonardo sudjeluje u realizaciji plesne predstave „Koreografska fantazija br. 4” koreografkinje Krajač te aktivno radi po noćnim scenama. Veliki intervju Talije u časopisu „Glorija”. Premijerno izvedena predstava „Kao san” u Kazalištu Kerempuh. Premijera plesne predstave „Pinokio”.

2020. Koronavirus

2021. U prosincu u Zagrebu sudjeluju na manifestaciji „Fuliranje”.

2022. „Srednjovjekovni grad Cernik” - premijera „Gajdaša lakrdijaša”, „Dani srednjovjekovlja” u Jajcu, „**Srednjovjekovni viteški turnir na Jankovcu – Papuk**”, „Veliki Uskrsnji doručak” u Novom Vinodolskom, „Fuliranje” u Zagrebu.

2023. Predstave: „Prvi koraci u prometu” u projektu „Poštujte naše znakove” Ravnateljstva policije u Čakovcu, „Dani srednjovjekovlja” u Jajcu, „Srednjovjekovne igre” u Ljubljani - Stari grad, plesna predstava „Pinokio” u Mariji Bistrici, „**Mačak u čizmama**” u **Narodnoj knjižnici Novska**, „Karneval u Novskoj”, „Monte Librić” u Puli, ljeto Punat Krk, „Magic show” u Velikoj Kladuši, „Martinje” u Cerniku, „Srednjovjekovni grad Cernik” – unuk Vigo po prvi puta na manifestaciji. Premijera predstave „Mačak u čizmama”.

2024. U Kazalištu Kerempuh 25. 11. obilježeno je sedam obljetnica: 30 g. umjetničkog djelovanja Talije i Leonarda, 25 g. umjetničkog djelovanja Endija, 20 g. ARTISTIČKE UNIJE HRVATSKE, 10 g. ZAGREBAČKE ARTISTIČKE ŠKOLE Pučkog otvorenog učilišta Zagreb, 30 g. MAK TEATRA i 50 g. umjetničkog djelovanja Ivice Krakića. Tom prilikom izdana je i prvi puta promovirana knjiga „Enciklopedija džeparenja” autora Ivice Krakića. Iste godine igraju za Kinesku Novu godinu s našim Zmajem na promidžbi azijske kulture. Slijede manifestacije: „Srednjovjekovlje” u Novom Vinodolskom, „Aqua Fest” u Varaždinskim Toplicama, „Krčki sajam - Lovrečeva” – sudjeluje i unuk Vigo, „Djed Mraz” u Perušiću.

2025. Manifestacije: „Džeparenje” u Muzeju policije za Noć muzeja, „Karneval u Perušiću”, „Dani srednjovjekovlja” u Jajcu, „Stolačka tarča”, „Aqua fest” u Varaždinskim Toplicama, „Zelena oaza” u Perušiću, „Krčki sajam - Lovrečeva” – sudjeluje i unuk Vigo, „Srednjo-vjekovni dani u Tuheljskim toplicama”, „Vikend smijeha u Tuheljskim toplicama”, „Srednjovjekovni grad Cernik”.

DANAŠNJE VRIJEME:

Talija radi u Školi suvremenog plesa kao plesni pedagog.
Endi radi kao majstor rasvjete u Kazalištu Gavella, a u Teatru Ulysses vodi rasvjetu.
Leonardo je u Zagrebačkom kazalištu mladih zadužen za specijalne efekte, iluzionističke trikove, scensku pirotehniku i rekvizite.
Ivica sa svojom suprugom Slavicom vrlo aktivno igra predstave.

UDRUŽENJE ARTISTA HRVATSKE (UAH)

Osnovano 22. 4. 1968. godine. Vrlo aktivno djelovalo do 1981. godine. Članovi su organizirali dva MAGFESTA, 1976. i 1977. godine. Dovodili su i strane artiste i sami vrlo aktivno djelovali u inozemstvu.

ARTISTIČKA UNIJA HRVATSKE (AUH)

Osnovana 22. 4. 1999. godine u Zagrebu kao pravno-zakonska sljedbenica Udruženja artista Hrvatske. AUH je osuvremenio Statut UAH-a iz 1968. g., a neki od ključnih osnivača ostali su isti.

ILUZIONISTIČKO SCENSKI KLUB

ILUZIONISTIČKO SCENSKU GRUPU osnovali su Boris Barta i Ivica Krakić 20. rujna 1987. godine pri Centru za kulturu i informacije Maksimir. Započeli su i tečajevi, a prvi od njih bio je u srednjoj školi MIOC u Zagrebu. Slijedili su kontinuirani tečajevi po cijeloj Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

ISG logo
Ivan Filipović Filip

Grupa se omasovila te 1989. g. promijenila naziv u ILUZIONISTIČKO SCENSKI KLUB. Cilj Kluba bilo je druženje, učenje, izmjenjivanje iskustava, organiziranje odlazaka na kongrese te gajenje prijateljskih odnosa s iluzionistima izvan Hrvatske.

Prijelomni trenutak za Klub bio je 1992. g. kada članovi organiziraju Prvi međunarodni kongres iluzionista u Hrvatskoj u Kazalištu Kerempuh i hotelu Esplanade. Tri sljedeća kongresa bila su u Dvorcu Bežanec. Kongres se 1997. g. vraća u Zagreb, na Zagrebački Velesajam i prihvaćen je s oduševljenjem. Slijedeće, 1998. g., organiziran je u Zagrebačkom gradskom kazalištu Komedija, a posljednji je Kongres organiziran 1999. g. u Velikoj dvorani MAK TEATRA u Domu za starije osobe Peščenica. Iste godine članovi Kluba osnivaju i ARTISTIČKU UNIJU HRVATSKE, kao krovnu organizaciju koja objedinjuje sve hrvatske artiste na jednom mjestu.

Od 1987. do 2025. godine iluzionističku školu završilo je preko 2000 polaznika. Iz Iluzionističko scenskog kluba izniklo je nekoliko svjetski renomiranih artista, koji i danas vrlo uspješno igraju svoje predstave. Neki od članova

Iluzionističko scenskog kluba bili su:

Ivica Vidović, Hrvoje Šašek, Dean Mileta, Damir Andrašević, Krešimir Stanić, Goran Rek, Ružica Stanić, Ivor Perković, Ivan Pađen, Danijel Pađen, Tihana Bihler, Marta Gavran, Jerko Gavran, Dubravko Hrup, Marija Gavran, Josip Alajbeg, Madlena Kovač, Dominik Kovač, Lana Knežević, Vladimir Štimac, Karlo Soušek, Kyle Adam Slivaric, Ena Ćosić i Martina Weiss.

ZAGREBAČKA ARTISTIČKA ŠKOLA PUČKOG OTVORENOG UČILIŠTA ZAGREB

otvorena je 2013. godine kao državna artistska škola koja ima pravo upisa umjetničkog zvanja u radnu knjižicu.

Školovanje je trajalo tri godine, a škola je imala odobrenje za polaganje ispita za umjetnička zvanja Iluzionist-artist i Žongler-artist.

ZAGREBAČKA ARTISTIČKA ŠKOLA
PUČKOG OTVORENOG UČILIŠTA ZAGREB

ARTISTIČKA SCENA U HRVATSKOJ U 20. I 21. STOLJEĆU

U povijesti iluzionizma i artizma u Hrvatskoj susrećemo artiste i iluzioniste koji su obogaćivali svakidašnjicu sugrađana svojim nastupima. Zahvaljujući sjećanjima gospodina Krakića, njegovi kolege i prijatelji nisu nestali u zaboravu. Sačuvanim ulomcima iz života i fotografijama, gospodin Krakić piše priču o stvarnosti i iluziji njihova stvaralaštva.

JURAJ (ĐURO) DEVIĆ

(Split, 1869. – Zagreb, 1930.)

Kazališni djelatnik. Od 1893. g. član zagrebačkog HNK te nastupao u mnogim dramskim, opernim i operetnim predstavama, isprva i u baletu. Igrao uglavnom manje uloge, a više od 20 godina bio je i šaptač u operi i opereti. Popularnost je stekao estradnim nastupima u zagrebačkom Klub-kabaretu. Nakon umirovljenja 1927. g. upravljao kazališnim ekonomatom, a „kao direktor tvornice gramofonskih ploča Edison Bell Penkala (1927–30.) omogućio fonografske zapise kabaretskih igrokaza i tako ih spasio od zaborava“ (I. Mrduljaš). Za kazalište i kabaret pisao humoreske, lakrdije, kuplete i šale, a neke je i posebno objelodanio.¹ Autor je prve iluzionističke knjige na hrvatskom jeziku "Zbirka čarobnjačkih vještina", koja je objavljena u Nakladi Kugli 1924. godine.

¹ (Hrvatski biografski leksikon (1983–2024), mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2025. Pristupljeno 26.7.2025. <<https://hbl.lzmk.hr/clanak/devic-juraj>>)

VILKO VERIĆ

(Glina, 1888. - Zagreb, 1971.)

Visok, markantan čovjek. Izvanredan artist – iluzionist. Svjetska klasa. Radio je scensku mnemotehniku s partnericom. Tu je vrstu mnemotehnike naučio Bengalija. Imao je program s manipulacijama i općim iluzijama, a naročito cvijećem. Bio je izrazito talentiran kao trbuhozborac. Imao je lutka koji se zvao Tonček-Ćiro. Tako je dobro baratao tehnikom trbuhozborstva da je znao čak prevariti i najbliže kolege artiste.

SREten OBRADOVIĆ - RETTA

(1888. - 1942.)

Rođen u Vukovaru.

Sa suprugom Fatmom radio pretežno automatne i poluautomatne iluzije, npr. nestajanje ljudi i konja i sl.

Radio je u mnogim zemljama Europe i sudjelovao na natjecanjima iluzionista. U Parizu, 1932. godine, na natjecanju „Velika medalja grada Pariza“, na kojem su sudjelovali iluzionisti iz cijelog svijeta, Retti je pripala prva nagrada kao najboljem izvođaču trikova i umjetničkih vještina.

Napisao je i par publikacija u kojima se zalagao za demistifikaciju „misterija“ koje je izvodio na sceni. U svojim, kako ih naziva, „praktičnim udžbenicima“, objašnjava vještine magije, sugestije, hipnotizma, spiritizma, mnemotehnike itd. kako ga se ne bi smatralo „natprirodnim“.

FRANJO MEĐERI - BENGALI

(Sarajevo, 1909. – Zagreb, 1983.)

Vrsni poznavalac teorije iluzionizma i veliki profesionalac u artizmu.

Prvi poslijeratni direktor zagrebačkog "Varietée".

Specijalizacija mu je bila MNEMOTEHNIKA – telepatsko čitanje dokumenata na daljinu s partnericom i proricanje budućnosti pomoću horoskopa. Ovaj tip mnemotehnike naučio je od Vilka Verića, a svoje znanje prenio je Zanellyju.

VERA POTOČNIK

(1931. - 1999.)

Aktivno je radila od 1952. do 1993. godine.

Kao internacionalna artistica radila je opće iluzije i mentalne trikove. Bila je kreativno svestrana.

Dugogodišnja partnerica Bengalija.

Jedna od ključnih osoba kod osnivanja

UDRUŽENJA ARTISTA HRVATSKE 1968. godine.

STJEPAN MIRKOVIĆ - ZANELLY

(1940. – 1994.)

Sa suprugom Ankom 1980. g. otvara artistsku pozornicu ZANELLY. U Zavodu za kulturu Hrvatske registriran je pod rednim brojem 1.

Scensku mnemotehniku naučio je od Bengalija.

Pod nazivom CIRKUS ZANELLY nastupao je sa suprugom Anom i kćerkama Ankicom i Hildom. Radili su velike i opće iluzije. Jedna od najatraktivnijih točaka bila im je scenska mnemotehnika kada su dvije kćerke zavezanih očiju na pozornici pogađale svaki predmet, boju ili broj koji bi Zaneli dodirnuo. U tu cjelinu ulazi i pogađanje budućnosti pomoću horoskopa.

ŽELJKO BOSNAR - TEDY

(Zagreb, 1925. – Zagreb, 2005.)

Svjetski priznat iluzionist.

Radio po night clubovima opće iluzije.

U night clubu „Nebotičnik” u Ljubljani radio je kontinuirano 15 godina.

FRANJO DEANOVIĆ - DEAN

(1925. – 2016.)

Izučio iluzionizam kod Rette 1944. godine. Radio manipulacije i opće iluzije. Osvojio prvo mjesto u općim iluzijama na MAGFESTU 1977. Najefektniji trik bio mu je RIŽINE ČAŠE. U društvu je vrlo često izvodio svoj trik – manipulacije s tri gumena čepića za boce.

ZOLTAN ŠAJN - ĐINO

(Pančevo, 1927. – Zagreb, 2004.)

Najbolji kazališni džepar Hrvatske u dvadesetom stoljeću. Kao iluzionist je radio od 1958. godine. Temeljnu iluzionističku naobrazbu dobiva od velikog iluzionističkog znalca Kostolanjija, pa tako i kazališno džeparenje, po čemu je postao najpoznatiji. Radio je u istom vremenskom periodu kao i Borra I, svjetski poznat i slavan iluzionist srpskog porijekla, "Kralj džepara", s kojim je prijateljevao i izmjenjivao iskustva i novitete.

Imao je vrlo bogato scensko iskustvo. Nastupao je u cirkusima, noćnim klubovima, kazalištima i koncertnim dvoranama, a često i u televizijskim emisijama. Imao je reprezentativan program s kartama, lopticama, pernatim cvijećem, kineskim karikama itd., što bi se moglo uvrstiti u dva iluzionistička područja: opće iluzije i manipulacije. Imao je i program za djecu koji je sadržavao opće iluzije, manipulacije i nastupe s golubovima i zečevima. Nastupao je zajedno sa suprugom Anicom, a povremeno i s kćerima.

Aktivno je sudjelovao na MAGFEST-ima od 1976. do 1980. g., a devedesetih godina prošlog stoljeća radio je kao suorganizator Međunarodnih kongresa iluzionista „ILUZIJA“. Svoju zadnju, najzapaženiju točku kazališnog džeparenja, izveo je u rujnu 1997. godine na Međunarodnom kongresu iluzionista „ILUZIJA 97“ u Kongresnoj dvorani Zagrebačkog velesajma. Bio je jedan od važnih osnivača ARTISTIČKE UNIJE HRVATSKE 1999. godine.

LJUBOMIR KOČKA - RASELLY

(Zagreb, 1937. – Rijeka, 2023.)

Privatni nadimak bio mu je Bobi.

Bio je žongler – žonglirao s nogometnim loptama, i to 6 lopti u dresu raznih nogometnih reprezentacija, te iluzionist – imao je dvadesetak minuta iluzionističkog programa, pri čemu je preferirao opće iluzije.

Kočke su porijeklom iz Velikog Žabnog, po nacionalnosti Česi.

Djed Jozef Kočka bio je dreser konja. Od njega počinje loza artista Kočke. Poslije 1. svj. rata imao je svoj CIRKUS AMAR. Tata Franjo Kočka bio je zračni ekvilibrist na rukama.

Godine 1946. cijela obitelj seli u Čehoslovačku. Godine 1949. vraćaju se u Beograd i priključuju CIRKUSU ADRIJA, gdje mu je otac imao angažman. U cirkusu je bila i artistska škola koju je Raselly pohađao i gdje je započeo svoj nauk. U toj su školi također bili i Borra III, Aleksić (zračni akrobat) i mnogi drugi.

Prvi puta Raselly je nastupio s 12 godina. Osobni trik, koji je sam izmislio, bio je s maramom i ping pong lopticom u sredini. Dobio je i međunarodnu potvrdu da je to njegov trik.

U VARIETÉU je prvi puta nastupio 1957. godine. Te večeri je nastupio i njegov otac. Istu večer nastupio je i Ivo Robić s pjesmom „Lugareva kućica“, a voditelj programa bio je Viki Glovacki.

Nastupio na MAGFESTU 1976. i na MAGFESTU 1978. u Poreču. Nastupio je na gotovo svim festivalima iluzionista na području bivše SFR Jugoslavije i dobivao nagrade za inovacije. Bio je predsjednik UDRUŽENJA ARTISTA HRVATSKE kada je tajnica bila MIRA KERMAYER.

Zadnji festival iluzionista na kojem je nastupio kao iluzionist bio je 1992. g. u Satiričkom kazalištu Jazavac u Zagrebu.

Rasellyjev nećak, Toni Kočka, također je bio žongler, a živio je u Umagu.

▲ ►
Sabina Bela

ARTISTIČKA OBITELJ BELA

Izvanredni artisti maksimalne kvalitete. Nadimak im je Beluša.

MAGO BELA, iluzionist

SABINA BELA, ekvilibrizam

HILDA BELA, dresura bijelih golubova
lepezana

ŽARKO TOMAŠEVIĆ - RICO

(1952.)

Prvi samostalni program imao je 1973. godine.

Vrlo aktivno radi manipulacije i opće iluzije, kombinirajući komične elemente s klasičnim iluzionističkim programom.

Jedna od atraktivnih točaka mu je vožnja auta zavezanih očiju.

OBITELJ DOMANSKI (DOMANZKY)

Oko 1855. godine iz Poljske u Vojvodinu dolazi Janoš (Ivan) Domanski. Oženio se Luizom. Imao je na početku cirkusku arenu. Nakon nekoliko godina stječu šator specifičan za klasične cirkuse. Bili su poznati po dresuri životinja različitih vrsta: konji Lipicaneri, bivoli, svinje, ljame, lavovi, psi, čimpanze, slonovi... Na taj su način imali svoj mali zoološki vrt.

Njihov sin Franjo radio je dresuru konja i dresuru pasa. Franjina supruga Katarina (rođena Sliva) hodala je u zraku po labavoj žici (zračne akrobacije). Njihov cirkus bio je prvi cirkus na prostoru bivše Jugoslavije između dva svjetska rata. Godine 1945. vlast im oduzima sve životinje i odvodi ih u ZOO u Beograd. Isto im tako oduzimaju šator i svu opremu. Artiste protjeruju u logor u Trst.

Nakon izlaska iz logora obitelj Domanski se razilazi, a članovi obitelji pojedinačno se zapošljavaju po drugim cirkusima u svijetu.

OBITELJ SLIVA

Jozef (Joži) Sliva osniva CIRKUS VARGAS u Zagrebu sedamdesetih godina, a direktorica cirkusa bila je njegova supruga Margita Sliva.

Milan Sliva osnovao je početkom osamdesetih CIRKUS CORONA. Supruga mu je bila artistica Marija Srijemčević. Cirkus i danas djeluje na području Balkana.

Drugi dio obitelji Sliva, koji je ostao u Hrvatskoj, ima svoj show s autima pod nazivom CRAZY CARS MOVE PARK. On ima tradiciju dugu tri desetljeća. U Funtani kod Poreča osnivaju 2000. g. DINO PARK FUNTANA. Vlasnik je Vili Sliva, sin artista Ota Slive.

Franc Sliva,
1938. g.

Franc Sliva ispred svog cirkusa Grand Titanik, 1938. g.

ZORAN VUKIĆ

(1963.)

Učio je od mnogih artista, ali je svoje znanje iz klauniranja i žongliranja stekao kao samouki artist. Prvi nastup imao je 1993. godine kao ulični žongler. Poznat je u javnosti kao KLAUN LUDEK.

Jedan je od osnivača udruge ANTUNTUN - UDRUGA ZA RASTJERIVANJE DOSADE koja je osnovana 2000. g.

Za Hrvatsku 2010. godine osniva udugu CRVENI NOSOVI i postaje prvi umjetnički direktor.

Osniva i od 2010. organizira artistski festival CU'FUS – SAMOBOR.

Godine 2024. osniva obrt KODIVOMPLCIRK registriran za izvedbenu umjetnost.

MILORAD MIŠKOVIĆ – CASPER

(Šibenik, 1962.)

Prvi nastup imao je 1980. godine s 18 godina. Zaljubljenik i amater, s izrazito visokim nivoom kvalitete, klasični iluzionist.

Od 1989. nastupa neprekidno na svakom Međunarodnom dječjem festivalu Šibenik - Hrvatska. I danas stalno usavršava program.

Poznat je po velikim, ali i općim iluzijama.

ARTISTI ČIJE SMO DJELOVANJE NA ARTISTIČKOJ SCENI TAKOĐER PRIKAZALI NA IZLOŽBI:

Vladimir Banović – Sančo, Siniša Cmrk, obitelj Huzjak, Slavko Jagar – Sliv, Dunja Jozić – Hristov, Jovica Kablinović – Cornelly, Željko Marković, Dario i Tibor Matejčić, Otto Neli, Zlatko Nežić, Željko Novosel, obitelj Paleščak, Branimir Pavlin, Martina Pavlović – “Traumatic Arts”, Darko Rauš, Žarko Siročić, Hrvoje Šašek, Vojo Šiljak, Žarko Žic – Marvelly.

ARTISTI KOJE JOŠ ŽELIMO SPOMENUTI:

Teja Bogadi, Renato Brandolica, Igor Brkarić – Stefano, Josip Ciganović – Magic Vila, Claudio, Željko Čor – Arti, Ivan – Filip Filipović, Pik Fregoli, Ivan Grubišić – Poriko, Vlado Imprić, Ingeborg Crnogaj, Igor Jović, Danica Kapusta, Vilko Križanić – Vily, Slavko Milaković – Slavkini, Mira Mučoli, Marija Pijuk, Ljubica Prica, Jasenka Smrekar, Širca, Branimir Vardaj – Ico, Luka Vidović, Zvonko Wercheimer, Josip Zeman – Glazer.

Dubravka Habuš Skendžić

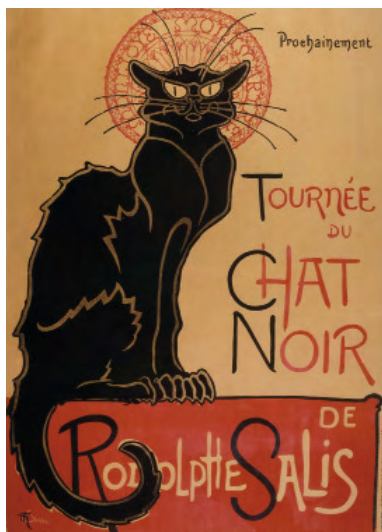

KABARET

Kabaret predstavlja svojevrsni multimedijalni i interdisciplinarni žanr koji spaja različite vrste umjetnosti. Kroz povijest je marginaliziran i smatran „rubnom kazališnom pojavom“. Između ostalog i zbog mjesta gdje su se odvijali programi: klubova, kavana, barova s malom improviziranom pozornicom i minimalističkom scenografijom. Zakonitosti žanra razlikovali su ga od kazališta, a kao glavnu funkciju pripisuje mu se zabava.

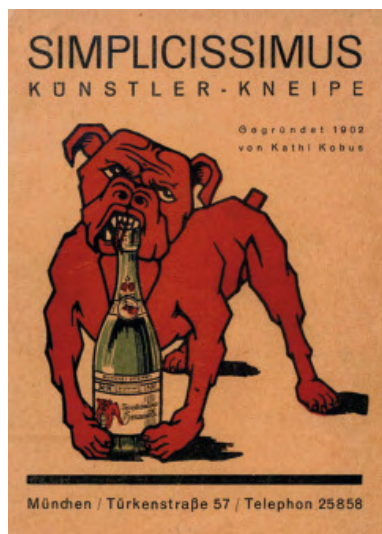
Kabaret svoje korijene vuče iz nastupa putujućih glumaca i pjevača koji su nastupali u gostionicama. Žanr kakav poznajemo nastao je pedesetih godina devetnaestog stoljeća u Francuskoj iz *Café-Concertsa*, kavana gdje se publika zabavljala uz jelo i piće.

Rodolphe Salis, baron de la Tour de Naintre, sin bogatog pivara, pjesnik, slikar, bohem, godine 1881. otvara na Montmartreu svoj klub i naziva ga *Chat Noir* (Crna mačka). Slijedećih šesnaest godina cabaret-chantana, kasnije samo cabaret, okupljalište je avangardnih duhova i sjedište noćnog života. Kroz program kao komentator vodi Salis u otkačenom stilu, a gosti su mu Maupassant, Degas, Manet, Zola. *Chat Noir* zatvoren je 1897. godine, ali do tada je u Parizu radilo već desetak različitih kabareta.

Théophile Steinlen, Poster za turneju Chat Noir kabarea Rodolphe Salisa, 1896. (13)

Naslovnica brošure "Simplicissimus Künstler-Kneipe", 1932. (14)

Kabaret je stekao veliku popularnost i u ostalim zemljama Europe. Povodeći se za Parizom, kabareti niču u Budimpešti, Beču, Pragu, Moskvi. Forma kabareta sastojala se od malih epizoda kao što su skečevi, priče, vicevi, songovi, nastupi mađioničara, žonglera i sl.. Jedan od najpoznatijih otvoren je 1903. u Münchenskom Schwabingu – „Simplicissimus“. Gotovo dvadeset godina privlačio je pozornost slobodoumnih ljudi Njemačke i imao važnu opozicijsku ulogu spram društva i politike. Sadržaj je bio inspiriran aktualnim događajima u svijetu i društvu pa je tako u Trećem Reichu bio zadnje uporište oporbe nacističkom teroru.

Odlika dobrog kabareta je satiričnost, podrugljivost koja se obara na dvoličnost morala. Posebna je značajka improvizacija izvođača i interaktivni odnos s publikom. Međutim, kabareti su se međusobno razlikovali. Nisu svi bili okupljališta vrhunskih umjetnika niti su svi okupljali intelektualnu kremu. Velik dio njih publiku su privlačili plitkim oblicima zabave, povlađujući ukusu i prohtjevima malograđana.

Kada je i kako u Zagreb stigao kabaret, nije moguće sa sigurnošću utvrditi. Postoji podatak da se zagrebačka aristokracija 1900/1901. na „kućnim predstavama“ zabavljala uz kabaretsku predstavu koja je priređena u domu Vladimira pl. Halpera Sigetskog.

Prvi zagrebački kabaret pokrenuo je glumac Hrvatskog narodnog kazališta, Dragutin Freudenreich, nezadovoljan svojim statusom u kazalištu. Odluku da napušta teatar i postane nadkonobar u hotelu „Imperial“, u kojem otvara i kabaret istog imena, obznanio je u dnevniku „Hrvatsko pravo“ 1907. godine. Kabaret se ugasio vrlo brzo, radio je svega par mjeseci.

Godine 1920. članovi narodnog kazališta Irma Polak i Aleksandar Binički pišu molbu upravi kazališta tražeći dozvolu da mogu nastupati u „Pik-baru“. Program „Pik-bar“ kabareta sastojao se od piječnih opernih i operetnih točaka.

Dvadesete godine 20. stoljeća predstavljaju zlatno doba kabareta. U to vrijeme u Zagrebu se otvaraju *Kabaret Grabancijaš*, *Kabaret Kasino*, *Music Hall*. U *Kabaretu Grabancijaš* djelovali su jedno vrijeme Branko Gavella i Tito Strozzi. Gavella je režirao i postavljao tekstove visoke kvalitete uvodeći literarni tip kabareta. Potkraj dvadesetih godina okončava se burno razdoblje kabaretno-djelatnosti u Zagrebu. Završava 1927. godine kada je u mjesecu rujnu zatvoren kabaret *Komedija Excelsior*. Tridesetih godina osjeća se dolazak rata pa su i muze zašutjele i nastupaju teška vremena za glumce.

Posjetitelji zagrebačkih međuratnih kabareta uglavnom su muški pripadnici srednjeg sloja građanstva. Javno mnijenje uglavnom je bilo na strani kabareta, iako su postojala i neka protivna mišljenja. Četrdesetih godina ponovno grupa glumaca na čelu s Acom Biničkim traži dopuštenje da vodi „vedro kazalište u restauraciji *Dverce*“. Glavna zvijezda i animator kabareta *Dverce* bio je Josip Rutić koji je kao autor i interpretator znao vješto izigrati tadašnju režimsku cenzuru. Crni humor u kabaretu bio je ispušni ventil za građanstvo. Kabaret u *Dvercu* radio je četiri i pol godine. Dva mjeseca poslije zatvaranja umro je i posljednji trubadur, Vlaho Paljetak, koji je četvrt stoljeća očaravao slušatelje kabaretske pozornice šansonama: *Adio Mare*, *Ajme meni*, *Na Jadranu plavom*, *Popevke sem slagal*, *Fala*.

Iste 1940., nakon dvadeset godina nanovo je uskrnuo i kabaret *Grabancijaš*. Svake je večeri punio *Veliki podrum* jer je Zagrepčanima, kako je pisalo u novinama, „*postala potreba da skupa sa Grabancijašima usprkos teškim vremenima ipak pronađu vedrih i veselih momenata da se sami sebi nasmiju (kad već drugom ne mogu) i da se tako otresu dnevnih briga.*“

Od prve privatne kabaretske zabave do ukinuća kabareta *Dverce* 1944. godine proteklo je pola stoljeća. Kroz to vrijeme radili su različiti kabareti s različitim duhom i ukusom. Oponašali su svjetske uzore, bili su okupljališta građanskog staleža pa je i repertoar bio usklađen s time. Sadržavao je lako probavljivu i šaroliku zabavu s umjerenom satirom i ruganjem javnim porocima svojih suvremenika. U kabaretima su ipak, uz ostale izvođače, nastupala i prva imena hrvatskoga kazališta i opere: Dubravko Dujšin, Irma Polak, Tito Strozzi, Mario Šimenc, Vika Podgorska, Vjeko Afrić i drugi. Njihove su uloge u kabaretima bile jednostavnije nego u Velikom kazalištu, ali je njihova umjetnost bila prisutna i na tim malim pozornicama.

VARIJETE

Varijete, prvo kazalište tog imena, Théâtre des variétés, osnovano je u Parizu 1790. godine. U njemu se izvode mješoviti programi, sastavljeni od glazbenih, plesnih, komičnih, artističkih i drugih točaka.

Preteče varijetea u Zagrebu sežu u daleku 1947. godinu. U zgradi u Ilici 31, u kojoj je danas Satiričko kazalište Kerempuh, djelovao je Zemaljski cirkus u Zagrebu. Već slijedeće godine, 1948., preimenovan je u Artističku pozornicu "Cirkus" i pod tim je nazivom radio do 1953. godine.

U istom prostoru te 1953. godine započinje djelovati „Varieté“ u Zagrebu. Zagrebački varijete preteča je Satiričkog kazališta Jazavac. Zvijezde varijetea bili su grupa artista Viki Glovacki, Božena Czund, Zdravko Maršanić i Bane Petrović. Viki Glovacki bio je apsolutno glavna zvijezda 50-ih i 60-ih godina. Vodio je kroz program, pisao brojne zabavno-muzičke revije, skečeve i parodije. Zahvaljujući njemu Zagrepčani su punili dvoranu „Varietée“. Svi su se slagali da nije bilo većeg komičara među Hrvatima, a njegovi su se vrckavi vicevi danima pričavali po Zagrebu. Na pozornici „Varietée“ nastupali su brojni umjetnici i artisti. Nažalost, 1967. godine „Varieté“ zapada u financijsku krizu. U prostor „Varietée“ i dvoranu s 500 sjedala useljava se Satiričko kazalište Jazavac 1971. godine i preuzima tehničko osoblje i glumce „Varietée“.

FRANJO BOŠNJAK

• š u m a •

Z A G R E B

Ilica 5 (Oktogon) V. stube III kat,
poduzeće za promet ogrijevnim
i građevnim materijalom

na veliko i malo

PRODAJE SAV OGRIJEVNI
I GRAĐEVINSKI MATERIJAL

NA SVOJIM SKLADIŠTIMA:

Kustošija, Klanjeva bb tel. 562-488
»Slodde«, Strojarska c. 4 tel. 513-059
Heinzlova ul. br. 48 tel. 32-901
SKLADIŠTA GRADEV. MATERIJALA:
Heinzlova ul. br. 45 tel. 644-430
Ul. Rado Končara br. 2 tel. 24-153

I U UPRAVI PODUZEĆA, Ilica 5/III
(Oktogon) V stube:

— za ogrijevni materijal: tel. 38-313
— za građevni materijal: tel. 38-362

O Ž U J A K 1965.

Predstave svaki dan u
18 i u 20 sati

A
B
C

»DOBRO DOŠEL Mr. MATEK V ZAGORJE ZELENE«

Tekst i režija: D. BLAŽEKOVIĆ — Z. MARŠANIĆ

Scenograf: Ing. arh. RUDI VARGA

Koreografija: RUŽA JURKOVIĆ

L I C A :

Mr. MATEK Borivoj Šembera k. g.
Dara, njegova žena Silva Fulgosi
Marica, njegova kćerka Božena Czund
Štef, »carinik« Dragan Blažeković
Ivek, njegov sin Zdravko Maršanić
Jura, »funkcioner« Freno Paković
Nacek, predsjednik vatrogasnog društva Rikard Brzecka k. g.

TANMBURAŠI, PJEVAČI, PLESAČI, te momci i djevojke

1. DUO BENGALI (SFRJ-a)
mnenotehnika i magija
2. FRANJO BOŠNJAK (SFRJ-a)
interpret zagorskih popjevki
3. LJUBICA BUKVIĆ (SFRJ-a)
orijentalna plesna fantazija
4. DUO EDENI (SFRJ-a)
komično ekcentrični akrobati
5. SILVIJA KERMAYER (SFRJ-a)
kaučuk (plastične akrobatike)
6. TRIO SYLIVING (MADARSKA)
akrobatske atrakcije
7. Internacionalna vedeta:
WE RA ŠI POW (SFRJ-a)
erotična plesna fantazija
8. DUO TRAJKOVIĆ (SFRJ-a)
plesna fantazija

PROGRAM PRATI ZABAVNI ORKESTRAR »VARIÉTÉ« POD VODSTVOM ZLATKA ČAPANA

Program angažirala Internacionalna artistička agencija »Variété« — Zagreb, Gajeva 2a
Inspicijent: VJEKO KOSTANJEK — Majstor pozornice: LJUBOMIR BRKO — Rasvjeta: ALOJZ HUŠAK
UPRAVA PRIDRŽAVA PRAVO IZMJENE PROGRAMA

KVALITETNO ŽENSKO, MUŠKO I DJEČJE RUBLJE

„Nada Dimić“

Tisak: »Zadružna štampa«, Zagreb

M A R T 1965.

Ulaženje u prodaju
svakodnevno od
10—12 i od 16—20 sati

A
B
C

TRIO SYLIVING ((MADARSKA))

SVAKOG PONEĐJELJKA
u 18 i 20 sati

IZVANREDNE SPECIJALNE PRIREDBE

»VEDRI AKORDI«

Nastupaju renomirani pjevači i ansambl
zabavne muzike te gostuju popularni
komičari

NEDJELJOM u 11 sati prije podne

»PRVI PLJESAK«

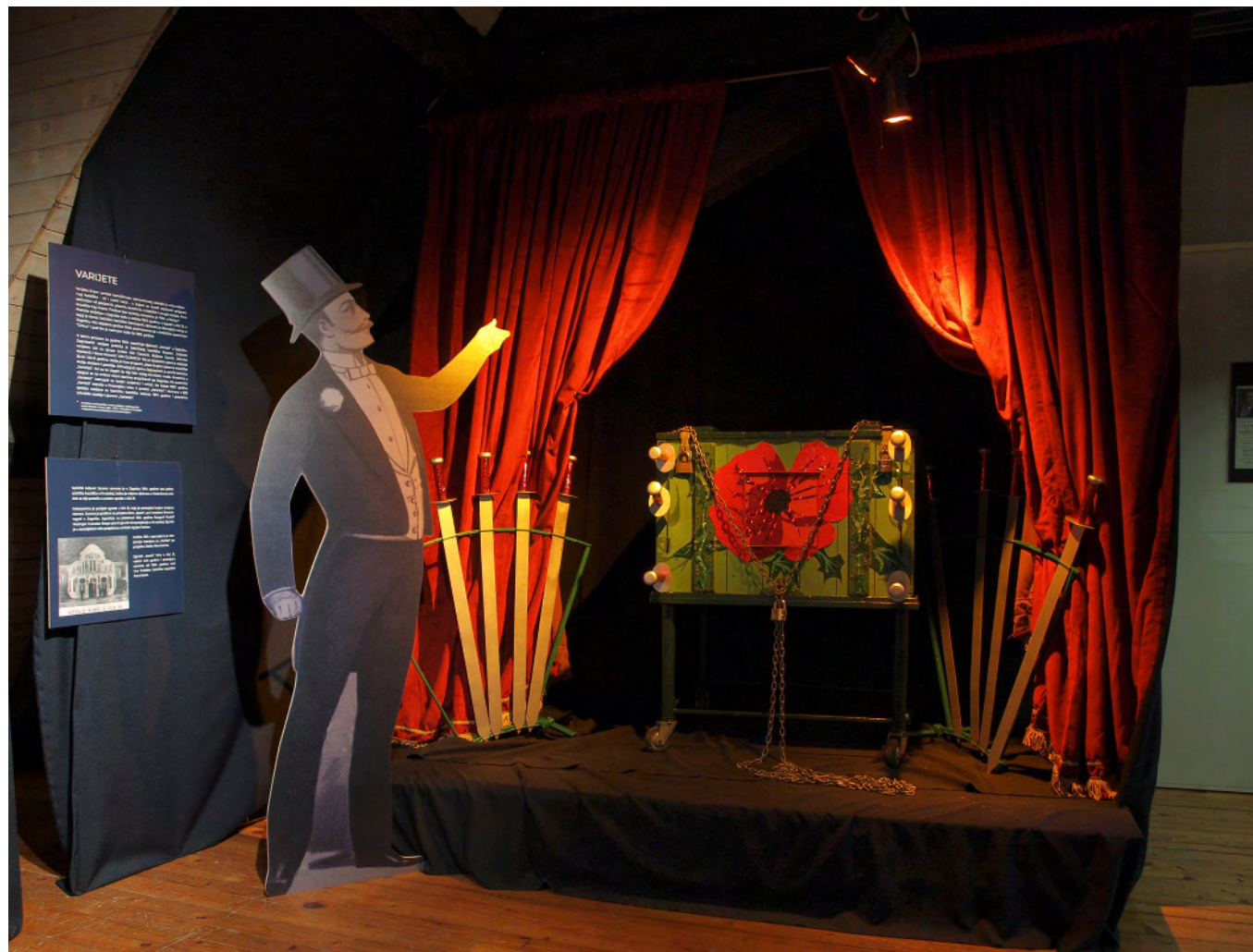
TRADICIONALNO PJEVAČKO NATJECANJE
MLADIH NEOTKRIVENIH TALENATA

U svakom programu posebno iznenađenje

Satirički kabaret Jazavac osnovan je u Zagrebu 1964. godine kao jedino satiričko kazalište u Hrvatskoj. Jedno je vrijeme djelovao u Medulićevoj ulici dok se nije preselio u prostor zgrade u Ilici 31.

Interesantna je povijest zgrade u Ilici 31, koja je pretrpjela brojne izmjene stanara. Izvorno je građena za privatno kino „Apolo“, prvi moderni kinematograf u Zagrebu. Izgradnju su potaknuli 1912. godine fotograf Rudolf Mosinger i Lavoslav Breyer, pioniri javnih kino-projekcija u Hrvatskoj. Zgradu je u secesijskom stilu projektirao arhitekt Ignjat Fischer. Godine 1951. napravljena je adaptacija interijera za „Varieté“ po projektu Zlatka Neumanna.

Zgrada „Apolo“ kina u Ilici 31, nakon svih godina i promjena stanara, od 1994. godine nosi ime Gradsko satiričko kazalište Kerempuh.

TAJNE TEHNIKA I TRIKOVA

MNEMOTEHNIKA

Mnemotehnika je svakako jedna od najzanimljivijih produkcija i na publiku djeluje zapanjujuće. Tehnike mnemotehnike nastale su još u staroj Grčkoj i koristile su se tijekom obrazovanja. To su specifične mentalne strategije za poboljšavanje pamćenja velikog broja informacija, međusobno nepovezanih, koje bismo inače zaboravili.

Iluzionist Sreten Obradović - Retta u svojoj knjižici „Uvod u misterije. Telepatija sa i bez kontakta”, objavljene 1926., opisuje, kako kaže, „zanimljive vještine” kojima se služio u svom radu. U predgovoru knjižice započinje „javnu ispovijest dižući masku sa ovih zanimljivih vještina” jer smatra da ima moralnu obavezu publici reći istinu i ujedno je zaštititi od šarlatana. Na temelju dugogodišnjeg iskustva potrudio se da u najkraćim crtama čitateljima da jasna uputstva u „mistične” vještine, pa tako i MNEMOTEHNIKE:

PRIMJER IZVEDBE:

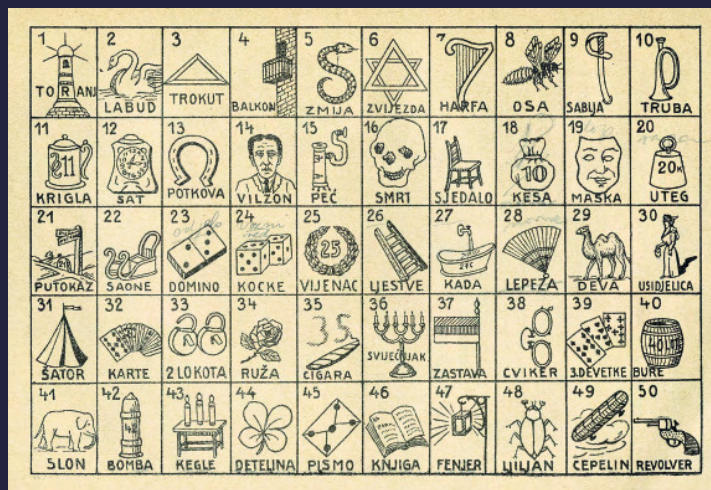
Asistent podijeli u publici listiće s brojevima od 1 do 50 i zamoli da svatko na svojem listiću napiše neki pojam, npr. ime neke znamenite osobe, predmet ili jelo. Listiće pokupi asistent i pročita naglas, po redu. Npr. br. 1 - Napoleon, br. 2 - čaša, br. 3 - nož itd. Nakon što je sve to jedanput čuo, mađioničar zamoli posjetitelje da izvikuju brojeve po redu, a on odmah odgovara što je na toj ceduljici napisano. Kasnije posjetitelji izgovaraju napisane predmete, a on odgovara brojevima.

OBJAŠNJENJE:

Radi se zapravo o vještini koja omogućuje lakše pamćenje neke informacije povezivanjem slika ili riječi. Princip na kojem djeluje ova tehnika je vrlo jednostavan i bazira se na tome da se pojam dovede u vezu s nečim poznatim kako bi se stvorila predodžba. Cilj je asocijativnim putem nove podatke pohraniti u dugoročno pamćenje te ih zapamtiti na takav način da ih se može koristiti. Kad čujemo neku riječ, mozak automatski stvara predodžbu o tom pojmu.

Ilustracija iz knjige

S. Obradović - Retta, *Uvod u misterije. Telepatija sa i bez kontakta*, Tiskara Novo doba, Vukovar, 1926.

Na tablici je vidljivo da su predmeti slični brojevima ili se povezuju s predmetom po asocijaciji. Mađioničar treba naučiti napamet svih 50 predmeta s tablice i to simbolički vezane za njihove brojeve tako da kad čuje npr. 9, odmah pomisli na sablju, ili kad čuje 41, odmah pred sobom vidi sliku slona. Nadalje stvara određene „slike” - npr. kad asistent izgovara „br. 2” u mašti si predloži „labuda” i čim asistent izgovori napisani pojam - npr. „čaša”, on zamišlja otprilike: „Labud pliva u jednoj velikoj čaši”. Ili asistent izgovara „br. 1”, mađioničar si u mašti predloži toranj, asistent izgovara napisani pojam - npr. „Napoleon” a mađioničar u mašti stvara sliku: na vrhu tornja stoji Napoleon.

J.-E. Robert-Houdin,
Eterična suspenzija,
ilustracija u knjizi "Povjerenja i
otkrivenja: kako se postaje čarobnjak",
Lecesne (Blois), 1868. (15)

TRIK S LEBDENJEM

Levitaciju na štapu izveo je Jean-Eugene Robert-Houdin prvi puta 10. listopada 1847. godine sa svojim sinom. Dječak se popeo na pozornicu i stao na stolčić bez naslona ruke položivši na okomito položene štapove s lijeve i desne strane. Houdin je najprije uklonio stolčić ispod njega, a zatim i desni štap. Dječak je ostao lebdjeti u zraku. Koristeći se samo malim prstom podignuo ga je i postavio u vodoravan položaj.

TAJNA TRIKA:

Pod odjećom se nalazio steznik, koji se čvrsto mogao spojiti na štap koji je ostao stajati. Na spojnom je mjestu bio ugrađen mehanizam koji je postavljao tijelo pod različite kutove.

TAJNA TRIKA S HVATANJEM METKA

Hvatanje metka jedna je od najspektakularnijih, ali i veoma opasnih točaka. Oružje koje provjeri gledatelj napuni se metkom. Pomoćnik puca potom u mađioničara koji metak hvata rukom. Streljivo pritom prolazi kroz staklenu ploču kako bi bila uvjerljiva putanja metka.

TAJNA TRIKA:

Oružje je preparirano, ima tajni pretinac iz kojeg izlazi posebno izrađen metak od voska, koji ne predstavlja stvarnu opasnost, ali razbije staklo na putanji prema iluzionistu. On će nakon pucnja pokazati stvarni metak koji je prethodno sakrio.

TRIK S PREPILJENIM ČOVJEKOM

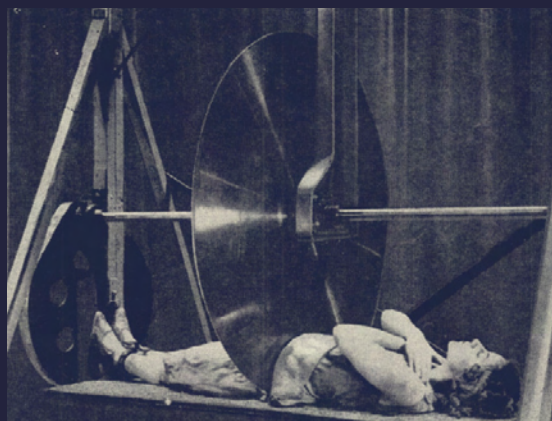
Patent osmišljavanja toga trika prijavio je iluzionist Horace Goldin. Trik ima više inačica: osoba koja se nalazi u škrinji, gdje postoji više rješenja trika ili s kružnom pilom i ženom koja leži na stolu.

Trik je u dvije škrinje s po jednom osobom, a mjesto reza je zapravo mjesto između dviju škrinja. Druga je mogućnost da osoba za vrijeme trika promijeni položaj. Kada pila dođe do trbuha, zaustavlja se, a osoba se premjesti preko pile koja nastavi rezati da kraja.

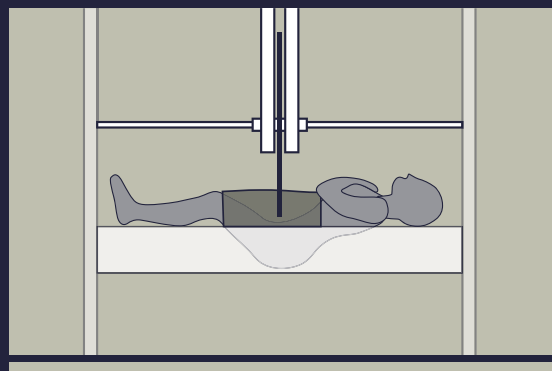
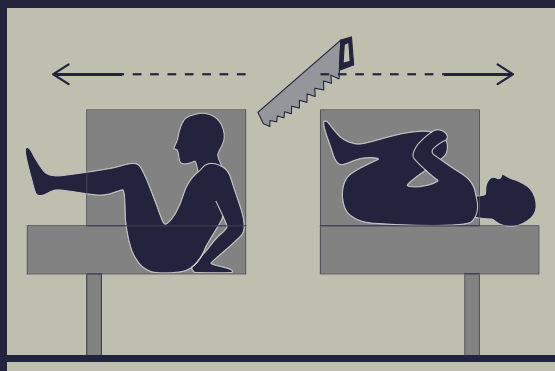
Kod kružne pile, trik se sastoji u tome da tijelo potone u prazan prostor ispod, a pila pređe preko steznika koji ostane na starom mjestu.

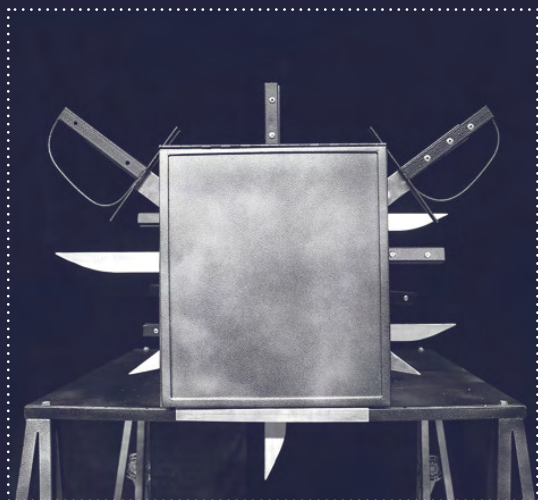

Varijanta 1: Škrinja za piljenje ručnom pilom (16)

Varijanta 2: Stol za piljenje kružnom pilom (17)

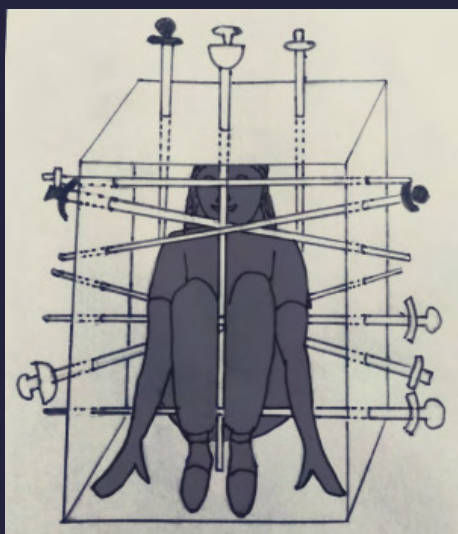

TRIK S ČAROBNO KUTIJOM S MAČEVIMA

Iluzija u kojoj iluzionist probada kutiju mačevima dok se u njoj nalazi asistent. Kutija na gornjoj strani ima poklopac kojim se zatvara, a na stranicama se nalaze rupe kroz koje prolaze mačevi. Kutija se otvori, u nju sjedne asistent i poklopac se zatvori. Kroz otvore na kutiji provlače se mačevi.

TAJNA TRIKA:

Asistent ne sjedi u kutiji na način koji to publika zamišlja. U kutiju ulazi tako da je licem okrenut prema publici, ali kada sjedne u kutiju okrene se postrance. Kada prvi mač prođe kroz sredinu kutije, od naprijed prema straga, prošao bi kroz tijelo asistenta. No, budući da je okrenut postrance, mač prođe pokraj njega. Svi ostali mačevi također prolaze kroz kutiju pokraj tijela točno određenim pravcem.

IZVORI ILUSTRACIJA

- (1) Spojene fotografije koje prikazuju kopiju drevnog egipatskog papirusa poznatog kao "Westcarov papirus", Keith Schengili-Roberts, CC BY-SA 3.0 <<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>>, via Wikimedia Commons, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0e/PapyrusWestcar_photomerge-AltesMuseum-Berlin-5.jpg
- (2) Hieronymus Bosch and workshop, Public domain, via Wikimedia Commons, [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Conjurer_\(painting\)#/media/File:Hieronymus_Bosch_051.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Conjurer_(painting)#/media/File:Hieronymus_Bosch_051.jpg)
- (3) Reginald Scot, Public domain, via Wikimedia Commons, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d2/Reginald_Scott%2C_The_Discoverie_of_Witchcraft_%281584%29.jpg
- (4) Henry Ridgely Evans, "The Old and New Magic", The Open Court Publishing Company, 1906. Public domain, via Wikimedia Commons https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Henry_Ridgely_Evans#/media/File:Joseph_Pinetti_magician.png
- (5) Harry Houdini, "The Unmasking of Robert-Houdin", New York: Publishers Printing Co, 1908. Public domain, via Wikimedia Commons https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6a/Robert%E2%80%90Houdin_portrait.png
- (6) Miscellaneous Items in High Demand, PPOC, Library of Congress, Public domain, via Wikimedia Commons https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/50/Harry_Handcuff_Houdini_LCCN96518835.jpg
- (7) McManus-Young Collection, Public domain, via Wikimedia Commons <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/37/HarryHoudini1899.jpg>
- (8) <https://lccn.loc.gov/96518829>, Public domain, via Wikimedia Commons https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e8/Houdini_performing_Water_Torture_Cell.jpg
- (9) Thurston, John H. (John Henry), 1852-, photographer, Public domain, via Wikimedia Commons https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/db/Harry_Houdini_jumps_from_Harvard_Bridge%2C_Boston%2C_Massachusetts%2C_1908_-_John_H._Thurston%2C_stereopticons_LCCN2015650990_-_restoration.jpg
- (10) Homer Liwag, CC BY-SA 4.0 <<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>>, via Wikimedia Commons https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/71/David_Copperfield_%28DC_Bullett_Photo%29.jpg
- (11) Nikki, CC BY 2.0 <<https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/>>, via Wikimedia Commons <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/ee/Mrdavidblaine.jpeg>
- (12) Thomas Smyth, CC BY-SA 4.0 <<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>>, via Wikimedia Commons https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0e/Dynamo_on_Stage.jpg
- (13) Théophile Steinlen, Public domain, via Wikimedia Commons https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/99/Th%C3%A9ophile-Alexandre_Steinlen_-_Tourn%C3%A9_du_Chat_Noir_de_Rodolphe_Salis_%28Tour_of_Rodolphe_Salis%27_Chat_Noir%29_-_Google_Art_Project.jpg
- (14) Public domain, <https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/index.php?curid=2514> https://www.historisches-lexikon-bayerns.de/images/a/af/Artikel_44732_bilder_value_2_kabarett2.jpg
- (15) Jean-Eugène Robert-Houdin, "Confidences et révélations : comment on devient sorcier" (Povjerenja i otkrivenja: kako se postaje čarobnjak.), Lecesne (Blois), 1868. Jean-Eugène Robert-Houdin, Public domain, via Wikimedia Commons https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/da/La_Suspension_%C3%A9th%C3%A9r%C3%A9enne_Robert-Houdin.jpg
- (16) Horace Goldin, Public Domain via www.magicianmasterclass.com <https://www.magicianmasterclass.com/post/sawing-in-half-illusion>
- (17) Milbourne Christopher, Public domain, via Wikimedia Commons https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7e/Horace_Goldin_sawing_illusion.png

